

LETJELIŠTE / AERODROM / STIPE KRIŠTO

ICAO CODE - LQLV

PRIRUČNIK ZA KORIŠTENJE I POSTUPCI ZA LETENJE

Livno, 2024.

VOĐENJE I KONTROLA PRIRUČNIKA

UVOD

1.1 NAMJENA PRIRUČNIKA

Priručnik za korištenje letjelišta "Stipe Krišto" i postupcima za letenje je namjenjen za upoznavanje sa letjelištem i procedurama letenja svih korisnika letjelišta i operatora na zemlji i u zraku.

1.2. KRATAK OPIS DIJELOVA PRIRUČNIKA

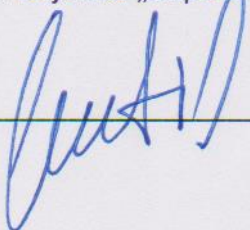
Priručnik se sastoji od osnovnih podataka za letjelište "Stipe Krišto", opisuje zonu letjelišta, postupke i način korištenja letjelišta sa shemama ucrtanim na karti. Priručnik u svome prilogu sadrži i način organizacijske sheme i plan za izvanredne događaje sa brojevima telefona službi za pružanje pomoći.

1.3. IZJAVA O KORIŠTENJU PRIRUČNIKA

Ovaj Priručnik sadrži sve relevantne podatke za eksploataciju letjelišta „Stipe Krišto“, kao i postupke za polijetanje, letenje u zoni letjelišta i slijetanje na letjelište, te uputstva o rukovođenju letenjem na samom letjelištu i u zoni letjelišta. Aero klub „Livno“ kao Operator letjelišta „Stipe Krišto“ kao i svi korisnici letjelišta dužni su pridržavati se operativnih i ostalih procedura koje su propisane ovim Priručnikom.

Ovo su propisani standardi za obavljanje letačkih operacija na letjelištu „Stipe Krišto“.

Operator letjelišta „Stipe Krišto“:

VOĐENJE I KONTROLA PRIRUČNIKA

DOPUNE I IZMJENE

1.4. DOSTUPNOST I DISTRIBUCIJA PRIRUČNIKA

Priručnik je dostupan svim korisnicima letjelišta "Stipe Krišto" i nalazi se u uredu upravnika letačkih djelatnosti. Svaka kopija priručnika mora biti ovjerena od strane upravnika i upisana u popis korisnika priručnika radi lakše evidencije izmjena i dopuna.

Informatička verzija sa izmjenama i dopunama nalazi se na internet stranicama AK Livno www.aeroklublivno.org i može biti distribuirana po zahtjevu putem e-maila ak_livno@yahoo.com.

1.5. IZMJENE I DOPUNE PRIRUČNIKA

Sve predložene izmjene i dopune priručnika moraju biti u svrhu poboljšanja organizacije rada na letjelištu i povećanja sigurnosti u zrakoplovnim operacijama. Predložene izmjene i dopune upravnik letačkih djelatnosti dostavlja u BHDCA radi odobrenja istih.

Izmjena, dopuna i upis novih podataka u ovaj priručnik mora biti izrađen informatičkom opremom i odobren od strane upravnika letačkih djelatnosti na letjelištu.

Odobrene izmjene se distribuiraju putem AIS BiH, te ureda NOTAM BiH.

Izmjene može unijeti svaki korisnik priručnika, te iste izmjene mora donijeti na potpis upravniku letačkih djelatnosti.

Odobrena izmjena ili dopuna dostavlja se svim korisnicima priručnika koji su dužni iste uložiti u priručnik, a izmjenu upisati u ovaj obrazac.

Sve izmjene i dopune priručnika praćene su novom tablicom važećih strana.

ZAPIS O IZMJENAMA

PROMJENA BROJ	DATUM IZDAVANJA	DATUM UMETANJA	POTPIS
1	10.09.2025	11.09.2025	
2			
3			
4			
5			
6			
7			

PROMJENA BROJ	DATUM IZDAVANJA	DATUM UMETANJA	POTPIS
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			

ZAPIS O DOPUNAMA

DOPUNA BROJ	DATUM IZDAVANJA	DATUM UMETANJA	POTPIS
1	10.09.2025	11.09.2025	
2			
3			
4			
5			
6			
7			

DATUM PROMJENE	SA PROMJENOM	POTPIS

POPIS VAŽEĆIH STRANICA

Datum izdavanja originala je Svibanj 2024.

UKUPNI BROJ STRANICA U DOKUMENTU JE 57 KOJE SADRŽE SLIJEDEĆE:

STRANICA	STRANICA	STRANICA
NASLOV	PRILOZI	
1	23	
	24	
VOĐENJE I KONTROLA	25	
2	26	
3	27	
4	28	
	29	
	30	
POPIS VAŽEĆIH STRANICA	31	
5	32	
	33	
IZUZEĆA – OLAKŠICE I	34	
OGRANIČENJA U	35	
KORIŠTENJU LETJELIŠTA	36	
6	37	
	38	
NAMJENA, POLOŽAJ I		
OPIS LETJELIŠTA	PLAN ZA IZVANREDNE	
7	SITUACIJE NA	
8	LETJELIŠTU	
9		
10	39	
11	40	
12	41	
13	42	
14	43	
	44	
ZONA LETJELIŠTA I	45	
POSTUPCI ZA LETENJE	46	
14	47	
15	48	
16	49	
17	50	
18	51	
19	52	
20	53	
21	54	
22	55	
	56	
	57	

1.6. IZUZEĆA – OLAKŠICE I OGRANIČENJA U KORIŠTENJU LETJELIŠTA

Letjelištu je izdana potvrda za dnevne operacije u vizualnim (VFR) uvjetima.

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo komunikacija i prometa
Direkcija za civilno zrakoplovstvo

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство комуникација и транспорта
Дирекција за цивилно ваздухопловство

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry of Communication and Transport
Directorate of Civil Aviation

[Signature]

Broj: 3-3-29-2-UP1-505-2/25
Banja Luka, 11. 9. 2025. godine

Na osnovu člana 61. stav (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), čl. 29. stav (1) i 193. stav (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 93/09, 41/13 i 53/16), člana 15. Zakona o vazduhoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 39/09 i 25/18), člana 23. stav (5) Pravilnika o uslovima i načinu korištenja letjelišta ("Službeni glasnik BiH", br. 24/07, 82/10, 21/14 i 54/21), u postupku prihvatanja izmjena i dopuna Priručnika za korištenje letjelišta „Stipe Krišto“, operatora Aero-kluba Livno, generalni direktor Direkcije za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

RJEŠENJE

1. Prihvata se Priručnik za korištenje letjelišta „Stipe Krišto“, izdanje 6, revizija 1, od 10.9.2025. godine, operatora Aero-kluba Livno.
2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Aero-klub Livno se obratio Direkciji za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine Zahtjevom za prihvatanje izmjena i dopuna Priručnika za korištenje letjelišta „Stipe Krišto“, izdanje 6, revizija 1, od 10.9.2025. godine, operatora Aero-kluba Livno.

U skladu sa članom 23. stav (5) Pravilnika o uslovima i načinu korištenja letjelišta ("Službeni glasnik BiH", br. 24/07, 82/10, 21/14 i 54/21) izvršena je provjera Priručnika za korištenje letjelišta „Stipe Krišto“, izdanje 6, revizija 1, od 10.9.2025. godine, operatora Aero-kluba Livno, te utvrđeno da isti zadovoljava zahtjeve, zbog čega je odlučeno kao u tački 1. dispozitiva rješenja.

Na osnovu Zakona o administrativnim taksama ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02, 19/02, 43/04, 8/06, 76/06, 76/07, 3/08, 42/08, 3/10, 98/12, 15/14, 78/14, 32/17, 53/17, 62/17, 73/17, 68/19, 18/20 30/22, 83/22, 32/23 i 14/25), izvršena je naplata takse po tarifnom broju 1 od 5,00 KM i takse po tarifnom broju 3 od 15,00 KM.

Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Uputstvo o pravnom lijeku: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Ministarstvu komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja. Žalba se podnosi Direkciji za civilno vazduhoplovstvo Bosne i Hercegovine u dva istovjetna primjerka.

Dostavljeno:
- Aero-klub "Livno"
Brda bb, Grborezi,
80 101 Livno;
- a/a.

NAMJENA, POLOŽAJ I OPIS LETJELIŠTA

2.1 NAMJENA LETJELIŠTA

Letjelište je namijenjeno za letenje slijedećih zrakoplova:

- a) avioni do ukupne težine do 5700 kg (MTOW);
- b) laki sportski zrakoplovi (ELA1 i ELA2);
- c) mikrolaki avioni (MLA);
- d) mikrolaki helikopteri (MLH);
- e) mikrolake jedrilice (MLS);
- f) žiroplani (MLG);
- g) zmaj sa motorom (PHG);
- h) paraglajder sa motorom (PPG);
- i) letjelice za slobodno letenje (LSL).

2.2 POLOŽAJ LETJELIŠTA

Letjelište se nalazi 10 km jugozapadno od grada Livna, uz planinu Kamešnicu udaljenosti 3 km paralelno. Jugozapadno se nalazi ugljenokop na udaljenosti od cca 1km.

2.3 OBLIK, VELIČINA I GRANICE LETJELIŠTA

Letjelište ima trapezasti oblik dimenzije 750 x 1200 m i ograđeno je metalnom ogradom. Sa sjeverozapadne strane se nalazi regionalni put na udaljenosti od USS 150 m. Sa južne strane prolazi kanal prema Buškom jezeru.

2.4 GEOGRAFSKE KOORDINATE LETJELIŠTA – REFERENTNA TOČKA

N 43 47 30
E 16 53 37

2.5	NADMORSKA VISINA (AMSL)	711 m (2335 ft)
	PRIJELAZNA VISINA	10000 ft
	MAGNETSKA DEKLINACIJA / GODIŠNJA PROMJENA)	4° E (2020)/+0,1°
2.6.	REFERENTNA TEMPERATURA NA LETJELIŠTU	25°C (JULY)

NAMJENA, POLOŽAJ I OPIS LETJELIŠTA

2.7. METEOROLOŠKE KARAKTERISTIKE LETJELIŠTA

Na letjelištu vladaju meteo uvjeti karakteristični za mješavinu planinsko – mediteranske klime. Za vrijeme zimskih mjeseci moguća je prekrivenost podloge snijegom, za vrijeme proljetnih i jesenskih mjeseci jačina vjetra iz sjevernog kvadranta može dostići ekstremne vrijednosti sa udarima (bura), iz južnog kvadranta olujne vrijednosti (jugo) i za vrijeme ljetnih mjeseci u popodnevrim satima normalna je pojava zapadnog vjetra (maestral). Rijetka je pojava magle.

Meteo minimum za korištenje letjelišta odgovara meteo minimumima za vizualno letenje (VFR).

Meteorološki minimum je: donja baza oblaka je 300 m iznad terena, horizontalna vidljivost 5 km, jačina vjetra (bočna komponenta) max 8 m/sek.

Meteo služba ne postoji. Informacije o prognozi vremena se mogu dobiti od lokalne meteo službe u Livnu i iz meterološkog ureda LQBK, tel br. +387 51 337 570 i +387 51 337 573, te LQMO tel.br. +387 36 352 207.

2.8. MANEVARSKJE POVRŠINE NA LETJELIŠTU

1. ASFALTNA POLETNO – SLETNA STAZA 12R-30L (RWY 12R – 30L)

Smjer piste:	121°-301°
Dužine:	RWY 12R: TODA, TORA, ASDA = 850m, LDA = 810m RWY 30L: TODA, TORA, ASDA, LDA = 850m
Širina:	18 m
Osnovna staza:	910x60m
Podloga:	asfalt
Ravnost:	poprečni nagib 0.9%, uzdužni nagib 0.7%
Nosivost:	7500 kg
Označavanje:	*oznake pragova (threshold markings) *oznake smjera staze 12R i 30L *crta izmještenog praga 12R (displaced threshold) *crte sredine staze (centerline) *crta okretišta na pragu 30L
Referentni zrakoplov:	Turbolet L-410

NAMJENA, POLOŽAJ I OPIS LETJELIŠTA

2. TRAVNATA POLETNO – SLETNA STAZA 12L-30R (RWY 12L – 30R)

** staza je paralelna sa asfatnom stazom i nema oznake smijera*

Smjer piste:	121°-301°
Dužina:	RWY 12L: TODA = TORA = ASDA = LDA = 800m RWY 30R: TODA = TORA = ASDA = LDA = 800m
Širina:	30 m
Osnovna staza:	860x60m
Podloga:	travnata
Ravnost:	blago valovita
Nosivost:	5700 kg
Označavanje:	*na pragovima bijele betonske oznake u obliku slova L *bočne oznake crveno-bijele zastavice *zona dodira bijelo slovo T

3. POLETNO – SLETNA STAZA 02 – 20 (RWY 02 – 20) – pomoćna staza za izvanredne situacije

Smjer piste:	020°-200°
Dužina:	RWY 02 & RWY20: TODA, TORA, ASDA, LDA = 600m
Širina:	30 m
Osnovna staza:	660x60m
Podloga:	travnata
Ravnost:	uzdužni nagib 0.7%
Nosivost:	5700 kg
Označavanje:	*na pragovima bijele betonske oznake u obliku slova L *bočne oznake crveno-bijele zastavice *zona dodira bijelo slovo T

4. RULNA STAZA

Dužina:	180 m
Širina:	10 m
Podloga:	asfalt
Ravnost:	uzdužni nagib 1%
Nosivost:	7500 kg
Označavanje:	*oznake pozicije za čekanje (holding position) *crta sredine rulnice (centerline) *vertikalne oznake za pozicije za čekanje
Referentni zrakoplov:	Turbolet L-410

NAMJENA, POLOŽAJ I OPIS LETJELIŠTA

5. STAJANKA ZA ZRAKOPLOVE

Položaj:	između hangara i PSS
Dimenzije:	20x185 m (ASFALT), 30x100 m (TRAVA)
Ravnost:	poprečni nagib 1%, uzdužni nagib 1%
Nosivost:	7500 kg
Označavanje:	crte za voženje, žute zastavice
Referentni zrakoplov:	Turbolet L-410

2.9. VIZUALNA, NAVIGACIJSKA I KOMUNIKACIJSKA SREDSTVA NA LETJELIŠTU

- Vizualne oznake na letjelištu:
Oznake pozicija za čekanje, zastavice, slovo T, Lorensov križ, pokazivači vjetra
- Navigacijska sredstva:
Na letjelištu ne postoje.
- Komunikacijska sredstva:
zrakoplovna radio stanica: **FREQ 123.50 MHz (LIVNO)**
mobilni telefoni: +387 63 371 896, +387 63 890 977
telefon/fax: +387 34 243 650
Wi-Fi internet

2.10. OBJEKTI I INSTALACIJE NA LETJELIŠTU

Hangar 1:	betonski: dimenzija 30 x 13 m
Istočni aneks:	dimenzija 13 x 6m: uredi, učionice, skladište, prostorija za radio - vezu, toaleti i tuševi
Zapadni aneks:	caffe bar: dimenzija 13 x 5 m
Hangar 2:	betonski, dimenzija 18 x 25 m
Prostorija za gorivo:	dimenzija 4,5 x 3 m

Sve prostorije opremljene sa vodom i strujom.

NAMJENA, POLOŽAJ I OPIS LETJELIŠTA

2.11. OPREMA NA LETJELIŠTU

Vatrogasna i spasilačka oprema:

- vatrogasni aparati: 3x12 kg, 2x6 kg;
- vatrogasna sjekira;
- škare za lim;
- šiljati nož;
- ručna pila za metal;
- škare za metal;
- set alata za razvaljivanje;
- vatrogasni pokrivač za gašenje;
- dva para zaštitnih rukavica od vatrootpornog materijala;
- dva krampa i dvije lopate;
- čelična sajla promjera 15mm dužine 30m.

Za obimnije spasilačke aktivnosti na usluzi je vatrogasna služba u gradu Livnu.

Medicinska oprema:

- Kutija sa opremom za pružanje prve pomoći;
- Jedna nosila i dva pokrivača.

Za obimnije medicinske usluge na usluzi je služba hitne pomoći u gradu Livnu.

Meteorološka oprema:

- pokazivač pravca vjetra;
- ručni anemometar za mjerenje brzine vjetra;
- signalni raketni pištolj;
- crvena i bijela signalna zastavica.

Za detaljniju meteorološku pripremu konzultirati meteo urede objavljene u AIP BiH.

2.12. SLUŽBA KONTROLE LETENJA

Služba kontrole letenja ne postoji.

Svi sudionici u zrakoplovnim aktivnostima (zapovjednici zrakoplova) su dužni sami voditi računa o razdvajanju zrakoplova prema pravilima VFR letenja.

Pružanje korisnih informacija putem radio veze na letjelištu i u zoni letjelišta u vrijeme letačkih aktivnosti vrši voditelj letenja ili dežurni starta. Osoba koja vodi radio vezu sa zrakoplovima u zoni letjelišta mora poznavati zrakoplovnu frazeologiju i dijeli zrakoplovne informacije koje su informativnog karaktera ali ne i za razdvajanje zrakoplova i odobravanje radnji i postupaka zapovjednika zrakoplova.

NAMJENA, POLOŽAJ I OPIS LETJELIŠTA

2.13. GORIVO I MAZIVO

Gorivo na letjelištu je 100 LL, ulje Aeroshell W100 i 15W50.

Gorivo se čuva u nadzemnom spremniku najveće količine 7000 lit. Gorivo i ulje se čuvaju u posebnom objektu (na skici u prilogu).

Prijem goriva se vrši na slijedeći način:

- udaljiti neovlaštene osobe za rukovanje gorivom od spremnika;
- cisternom za gorivo pristupiti spremniku i izvršiti uzemljenje;
- provjeriti da je gorivna pumpa odspojena od električne energije;
- otvoriti glavni poklopac spremnika na vrhu;
- nakon točenja maknuti crijevo i zatvoriti glavni poklopac spremnika;

Opsluživanje zrakoplova se vrši na stajanci ispred objekta na slijedeći način:

- udaljiti sve neovlaštene osobe za rukovanje gorivom od zrakoplova i spremnika;
- uzemljiti zrakoplov sa žicom za uzemljenje koja se nalazi u prostoriji,
- uključiti glavni dovod električne energije za gorivnu pumpu;
- otvoriti glavni dovod goriva na dnu cisterne za gorivo;
- otvoriti poklopce spremnika zrakoplova;
- gorivnom pumpom natočiti gorivo u zrakoplov;
- zatvoriti poklopce spremnika na zrakoplovu;
- isključiti dovod električne energije prema pumpi;
- maknuti žicu za uzemljenje sa zrakoplova.

Izdavanje goriva se bilježi u Tablici izdavanja goriva (u prilogu) koja se nalazi u objektu benzinske pumpe. Izdavanje goriva vrše osobe koje su određene od strane voditenja letenja, a upoznate su sa rukovanjem istog.

Ostale vrste auto goriva mogu se nabaviti na benzinskoj pumpi udaljenoj 4 km prema Livnu koje moraju biti transportirane u propisnim metalnim kantama.

2.14. KONTROLA DIVLJAČI I PTICA

Aerodrom se nalazi u području koje se nalazi na migracijskom putu ptica selica u proljeće i jesen.

Nadzor zone aerodroma za vrijeme startnog vremena vrše voditelj letenja i dežurni starta putem dalekozora, obilaskom manevarskih površina vozilom prije početka letenja i po potrebi upozoravaju posade u zraku. Letjelište je u potpunosti ograđeno metalnom ogradom što uvelike smanjuje mogućnost ulaska divljači.

NAMJENA, POLOŽAJ I OPIS LETJELIŠTA

2.15. KRETANJE OSOBA I VOZILA NA LETJELIŠTU

Za vrijeme letenja na letjelištu zabranjeno je kretanje osoba i vozila na manevarskim površinama. Voditelj letenja i dežurni starta su dužni upozoriti osobe za neovlašteno kretanje na operativnim površinama.

2.16. OGRANIČENJA I ZABRANE NA LETJELIŠTU

Kretanje manevarskim površinama:

Na manevarskim površinama za zrakoplove zabranjeno je kretanje vozila osim vozila odobrenih od AK Livno.

U vrijeme većih oborina moguća je pojava poplavljenih područja na pojedinim manevarskim površinama. Prije početka letenja obaviti konzultacije sa voditeljem letenja u svrhu upoznavanja sa stanjem površina.

Zrakoplovima je zabranjeno korištenje drugih površina na letjelištu koje nisu objavljene ovim priručnikom kao manevarske površine.

Kod taksiranja, za prelazak sa travnate staze 12L-30R na asfaltnu stazu 12R-30L i obrnuto, koristiti isključivo stazu 02-20. Prostor između asfaltna piste i travnate piste 12-30 nije određen za korištenje osim u izvanrednom slučaju.

Korištenje paralelnih staza 12-30:

Poletno-slijetne staze 12L-30R i 12R-30L su paralelne (udaljenost 66m između osovine staza). Vidi prilog.

Istovremena polijetanja i slijetanja sa staza 12L-30R i 12R-30L, te 02-20 su zabranjena.

Prilaz za slijetanje:

Posebnu pažnju obratiti kod eventualnog niskog prilaza za slijetanje na sve staze, zbog ograde koja se nalazi oko letjelišta.

Prilikom prilaza za staze 30L i 30R obratiti pažnju na visokonaponski dalekovod (550m udaljen od praga).

Kod svih prilaza za slijetanje održavati standardni profil prilaza od 3° (5%).

Korištenje staze 02-20:

Travnata staza 02-20 je pomoćna staza koja se koristi u izvanrednim situacijama:

- u slučaju jakih sjevernih i južnih vjetrova (>8m/s) gdje je onemogućena upotreba staza 12 -30;
- za prinudno slijetanje u slučaju da su obje staze 12-30 zauzete, a staza 02-20 slobodna.

NAMJENA, POLOŽAJ I OPIS LETJELIŠTA

Ograničenja u korištenju letjelišta:

Dozvoljeno je samo letenje danju u vizualnim uvjetima (VFR).

2.17. ODRŽAVANJE LETJELIŠTA

Letjelište održavaju svi članovi AK Livno. U održavanje spada: košenje trave, valjanje manevarskih površina, obilježavanje starta, čišćenje platforme za zrakoplove.

Košenje i valjanje manevarskih površina se vrše tijekom proljeća van letačkih aktivnosti, a čišćenje stajanke tijekom cijele godine van letačkih aktivnosti.

Prije početka letenja dežurni starta je dužan provjeriti stanje manevarskih površina i o tome obavijestiti voditelja letenja.

ZONA LETJELIŠTA I POSTUPCI ZA LETENJE

3.1. GRANICE ZONE LETJELIŠTA

Zona letjelišta u horizontalnoj ravnini je ograničena geografskim koordinatama:

434700 N, 0170500 E	(T1 Zagoričani)
433700 N, 0170000 E	(T2 Rašeljka)
434900 N, 0164500 E	(T3 Prolog)
435500 N, 0165400 E	(T4 Koričina)

i u vertikalnoj ravnini: GND – 1800 m (6000 ft) QNH

3.2. PILOTAŽNE ZONE NA LETJELIŠTU

Tijekom letenja u zonama letjelišta visinomjer se postavlja na QNH tlak.

Pilotažne zone za avione

Za pilotažne zone se određuju slijedeće zone:

Z1 Priluka (435230N 165520E), Z2 Lipa (434538N 165253E), Z3 Smričani (434622N 170028E), Z4 Podgradina (434305N 165836E)

Visina rada: 1200 – 1800 m (4000 – 6000 ft) QNH

Zona za jedrilice

Za jedriličarsku zonu određuju se zona J1 Grborezi (434753N 165400E).

Visina rada: 1000 – 1500 m (3300 – 4900 ft) QNH

Minimalna visina dolaska u zonu sa jedrenja 1000 m (3300 ft) QNH.

Zone čekanja

Za zone čekanja za slijetanje određuju se slijedeće zone:

H1 Srđevići (434548N 165550E), H2 Prolog (434849N 164916E)

Visina čekanja: 1000 m (3300 ft) QNH

Zone za probne letove

Za probne letove aviona određuje se zona Z2 Lipa.

Za probne letove jedrilica određuje se zona J1 Grborezi.

Zona za akrobatsko letenje

Za akrobatsko letenje aviona određuje se zona Z1 Priluka.

Za akrobatsko letenje jedrilica određuje se zona J1 Grborezi.

ZONA LETJELIŠTA I POSTUPCI ZA LETENJE

Zona za grupno letenje

Za grupno letenje aviona određuje se zona Z3 Smričani+Z4 Podgradina koje se za vrijeme grupnog letenja spajaju u jednu zonu.

Zona padobranskih skokova

Za zonu padobranskih skokova određuje se zona P1 Grborezi koja je ujedno i jedriličarska zona s tim da za vrijeme skakanja padobranaca jedriličarska zona nije u funkciji.

3.2.7. Zona za modelarske aktivnosti

Za modelarske aktivnosti određuje se zona na jugoistočnoj strani letjelišta, koja ne prelazi na PSS i sjevernu stranu letjelišta.

Visina rada od GND – 100m (330 ft) QFE ili 810 m (2670ft) QNH

3.3. ŠKOLSKI KRUG

Za letenje po školskom krugu visinomjer se postavlja na QNH tlak.

Visina školskog kruga je 900m (3000ft) QNH.

Piste 12L-30R i 12R-30L:

Za letenje aviona i jedrilica određuje se sjeverni školski krug. U slučaju istovremenog ulaska u krug aviona i jedrilica, jedrilice imaju prednost kod slijetanja dok avioni moraju održavati vizualni kontakt i sigurnu udaljenost od jedrilica.

Pista 02-20:

Za letenje aviona i jedrilica određuje se zapadni školski krug.

3.4. PROCEDURE ODLASKA I DOLASKA NA LETJELIŠTE

Odlasci:

Za odlazak sa letjelišta prema sjevernim kursevima, za start 30 penjati u pravcu do 800m (2600 ft) QNH, a ne prije lokalne ceste, i zaokret u kurs odlaska.

Za odlazak prema južnim kursevima, za start 30 penjati po sjevernom školskom krugu i iz pozicije niz vjetar zaokret u kurs odlaska.

Za odlazak sa letjelišta prema sjevernim kursevima, za start 12 penjati u pravcu do 800m (2600 ft) QNH i zaokret u kurs odlaska.

Za odlazak sa letjelišta prema južnim kursevima, za start 12 penjati u pravcu do 800m (2600 ft) QNH, zaokretom u lijevo nastaviti penjanje, preletjeti letjelište i nastaviti prema kursu odlaska.

ZONA LETJELIŠTA I POSTUPCI ZA LETENJE

Dolasci:

Za dolazak na letjelište iz sjevernih kurseva ulazne točke su U1 Korićina i U2 Lištani i U3 Zagoričani 1000 m (3300 ft) QNH.

Za dolazak na letjelište iz južnih kurseva ulazna točka je U4 Buško jezero 1000 m (3300 ft) QNH.

Kod dolaska iz pilotažnih zona sniziti na visinu školskog kruga i uključiti se u školski krug za slijetanje.

3.5. NEUSPJELI PRILAZ ZA SLIJETANJE

U slučaju neuspjelog prilaza za slijetanje, uz pojačano motrenje, uključiti se u propisani školski krug za ponovni prilaz za slijetanje. Koristiti radio vezu sa javljanjem pozicije i namjere.

3.6. LETENJE JEDRILICAMA

Polijetanje vitlom – staza 12-30:

Letenje vitlom se odvija na način da se vitlo postavi na kraju PSS, ali izvan osnovne staze. Komunikacija između šlepera u vitlu i pilota u jedrilici se vrši isključivo radio vezom putem zrakoplovne radio stanice. Nakon otkačivanja jedrilica nastavlja let prema zoni za uključivanje u sjeverni školski krug.

Polijetanje aeropregom – staza 12-30:

Nakon uzleta aeroprega penje u pravcu polijetanja do min. 50 m (170 ft) AGL kada može započeti zaokret prema sjevernom školskom krugu. Odlazak u zonu se vrši na način da aeroprega nakon odlaska u školski krug ponovno preleti letjelište i zaokretom nastavlja prema zoni otkačivanja.

Po otkačivanju jedrilice avion ide na slijetanje isključivo iz sjevernog školskog kruga, birajući pravac piste sukladno vjetru, ostalom prometu u školskom krugu ili kako je prije dogovoreno na brifingu. Dozvoljeno je slijetanje aviona sa konopcem ali samo ako je prije dogovoreno na brifingu, ako putanja aviona sa konopcem ne ugrožava sigurnost letenja i ako je pilot šleper prije letio u takvoj konfiguraciji. Po slijetanju avion taksira na poziciju čekanja na stajanci za stazu u upotrebi 12 ili na stazi za taksiranje za stazu 30.

Polijetanje aeropregom – staza 02-20:

Nakon uzleta aeroprega penje u pravcu polijetanja do min. 50 m (170 ft) AGL kada može započeti zaokret prema zapadnom školskom krugu. Odlazak u zonu se vrši na način da aeroprega nakon odlaska u školski krug ponovno preleti letjelište i zaokretom nastavlja prema zoni otkačivanja. Po otkačivanju jedrilice avion ide na slijetanje isključivo iz zapadnog

ZONA LETJELIŠTA I POSTUPCI ZA LETENJE

školskog kruga, birajući pravac piste sukladno vjetru, ostalom prometu u školskom krugu ili kako je prije dogovoreno na brifingu. Slijetanje aviona sa konopcem nije dozvoljeno. Konopac se odbacuje na brifingu dogovoreno područje odbacivanja, sa visine ne manje od 50m (170ft) AGL. Po slijetanju avion taksira na stazu 12-30 gdje vrši čekanje.

Zonu otkočivanja na brifingu određuje voditelj letenja sukladno meteorološkoj situaciji i ostalom prometu u zoni letjelišta. Prednost u zraku u odnosu na ostali promet u polijetanju ima aerozaprega.

Ukoliko jedrilica nije u mogućnosti ostati samostalno u zraku i vrati se u zonu školskog kruga prije ili u isto vrijeme kad i avion, jedrilica ima prednost na slijetanju.

3.7. OBAVEZNE TOČKE JAVLJANJA

Dolazak:

Kod dolaska u zonu letjelišta ulazne točke u zonu, napuštanje zone za čekanje i ulazak u školski krug za slijetanje.

Odlazak:

Voženje i izlazak na USS, spremnost za polijetanje, izlazak iz zone letjelišta.

Let u pilotažnim zonama:

Početak rada u zoni, završetak rada u zoni, ulazak u školski krug na povratku.

Neuspjeli prilaz:

Produžavanje i uključivanje u školski krug

3.8. TERENI ZA PRINUDNO SLIJETANJE, ALTERNATIVNI AERODROMI, IZVANREDNI POSTUPCI

U slučaju vanaerodromskog slijetanja područje oko letjelišta obiluje terenima za slijetanje na sjevernom, sjeverozapadnom, južnom i jugoistočnom području pravaca polijetanja. Odabir terena je na diskrecijskom pravu pilota i ovisi o raspoloživosti vremenom tijekom izvanredne situacije.

OTKAZ RADIO VEZE

Kod otkaza radio veze kod aviona i jedrilice postupak je slijedeći:

Prekinuti zadaću, doletjeti iznad slova "T" na visini 300m AGL, mahati krilima, uključiti se u školski krug, izvršiti slijetanje. Obavezan znak za slijetanje svih zrakoplova pored upozorenja radio vezom je vizualni znak "KRIŽ" sastavljen od dva bijela platna postavljen na unaprijed dogovorenim mjestu na aerodromu.

ZONA LETJELIŠTA I POSTUPCI ZA LETENJE

PREKID LETENJA ZA SVE ZRAKOPLOVE

U slučaju naglog pogoršanja vremena tijekom letačkih aktivnosti na letjelištu voditelj letenja je dužan obavijestiti posade u zraku o trenutnoj meteorološkoj situaciji.

Prekid letenja za sve zrakoplove označava se znakom "KRIŽ" bijele boje postavljen na unaprijed dogovoreno mjesto na letjelištu, raketom crvene boje i radiovezom, a provodi se u slučaju nailaska oluje, instrukcijom Kontrole zračnog prometa ili iz bilo kojih drugih razloga. U navedenim slučajevima piloti su dužni u što kraćem roku izvršiti slijetanje maksimalno vodeći računa o sigurnosti letenja.

U slučaju zatvaranja letjelišta za letačke aktivnosti ili kvara na zrakoplovu alternativni aerodromi su: Bihać, Mostar, Banjaluka, Prijedor, Sinj, Split.

Zabranjeno je slijetanje na letjelište u nepovoljnim meteorološkim uvjetima (npr. CB).

3.9. ORGANIZACIJA I RUKOVOĐENJE LETENJEM

Najava i odobrenje letenja

Za letenje izvan zone letjelišta potrebno je poslati standardnu najavu letenja (Flight plan) nadležnoj kontroli letenja (ATS reporting office) najkasnije 1 h prije polijetanja:

ARO Banja luka:	Tel: +38751337573,	Fax: +38751337538
ARO Mostar:	Tel: +38736445220,	Fax: +38736352208
ARO Sarajevo:	Tel: +38733779196,	Fax: +38733546743
ARO Tuzla:	Tel: +38735745530,	Fax: +38735745532

Za napuštanje granica zone letjelišta kod VFR letenja potrebno je kontaktirati **FIC Banjaluka Freq. 135.575 MHz (tel. +38751337561)**

Za organizirano letenje jedrilica van zone letjelišta potrebno je kontaktirati BHANSA, Službu za upravljanje zračnim prostorom (AMC) i putem rezervacije zone osigurati nesmetano letenje. Kontakt: amc.lgsb@bhansa.gov.ba

Odobrenje letenja na letjelištu

Letenje na letjelištu može odobriti samo upravnik letačkih djelatnosti AK Livno ili osoba koja je od strane upravnika ovlaštena za rukovođenje letenja na letjelištu.

Na letjelištu mogu letjeti samo one posade koje su upoznate sa načinom korištenja letjelišta.

Ukoliko letjelište koriste osobe prvi put ili nakon promjene procedura, voditelj letenja je dužan posade upoznati sa načinom korištenja letjelišta i izmjenjenim procedurama letenja. Isti korisnici moraju potpisati izjavu da su upoznati sa procedurama korištenja letjelišta.

ZONA LETJELIŠTA I POSTUPCI ZA LETENJE

Operator letjelišta nije odgovoran za bilo koje postupanje pojedinca koje nije u skladu sa ovim priručnikom ili eventualnim korištenjem letjelišta u vrijeme kad se ne vrše organizirane letačke aktivnosti od strane operatora.

Priprema za letenje

Voditelj letenja na letjelištu organizira brifing prije letenja, dnevnim planom letenja određuje svog zamjenika, dežurnog starta i posade za letenje toga dana. Posade su dužne izvršiti pripremu za letenje, popuniti potrebnu dokumentaciju i aktivno sudjelovati u pripremi zrakoplova i starta za letenje.

Sastav ekipe za rukovođenje letenjem, dužnosti i obaveze članova

Ekipu za rukovođenje letenjem određuje upravnik letačkih djelatnosti AK Livno. Sastav ekipe čine: voditelj letenja, zamjenik voditelja i dežurni starta. Voditelj letenja je odgovoran za organizaciju i vođenje letenja tijekom letačkog dana, te za radio vezu. U slučaju da voditelj letenja sudjeluje u letenju, zamjenik voditelja mora biti na zemlji i preuzeti rukovođenje letenjem. Dežurni starta se brine o stanju oznaka na startu, brine se za prohodnost manevarskih površina, prati odvijanje letenja i ukazuje rukovoditenju na nepravilnosti, vodi listu evidencije naleta.

Članovi AK Livno su dužni aktivno sudjelovati u pripremi, provođenju i završetku letačkih aktivnosti na letjelištu u cilju povećanja sigurnosti letenja.

Dokumentacija, evidencija i način vođenja, izvješćivanje

Dokumentacija za normalno odvijanje letenja na letjelištu sadrži:

- dnevni plan letenja;
- startne liste za avion i jedrilicu;
- standardni plan letenja (ICAO Flight plan);
- obrazac za poznavanje eksploatacije letjelišta;
- priručnik za korištenje letjelišta;
- knjiga evidencije izvanrednih događaja.

Za vođenje dokumentacije su odgovorni upravnik letačkih djelatnosti i voditelj letenja toga dana.

Startne liste tijekom dana vodi dežurni starta. Na kraju letačkog dana voditelj letenja upisuje nalet u dnevnik letenja i knjižice zrakoplova.

Posade su dužne obavijestiti nadležnu kontrolu leta o slijetanju na matični ili drugi aerodrom slijetanja, te izvijestiti voditelja letenja o tijeku leta ili eventualnim nepravilnostima tijekom leta.

ZONA LETJELIŠTA I POSTUPCI ZA LETENJE

3.10. SUSTAV SIGURNOSNOG UPRAVLJANJA NA LETJELIŠTU (SMS)

Organizacija uprave

Letjelištem “Stipe Krišto” upravlja rukovodstvo AK Livno.

Organizaciju letenja na letjelištu vodi rukovodstvo AK Livno i osobe ovlaštene od rukovodstva za organiziranje i vođenje letenja na letjelištu.

Odgovorne osobe ispred AK Livno za organizaciju i rukovođenje letenjem na letjelištu su:

1. predsjednik UO AK Livno: Tomislav Matić
2. upravnik letačkih djelatnosti: Edvard Krišto

Voditelji letenja iz AK Livno ili drugih letačkih organizacija se određuju po propisanim kriterijima prema Članku 4. *Pravilnika o uvjetima i načinu sticanja, izdavanja, produžavanja i obnavljanja dozvola i ovlaštenja pilota jedrilica, uvjetima i pravilima zračnog jedrenja, Službeni glasnik BiH, broj: 94/14 od 08.12.2014.*

Dužnosti i provođenje procedura

Upravni odbor AK Livno sa predsjednikom UO imenuje upravnika letačkih djelatnosti, koji izravno sudjeluje u organizaciji letenja na letjelištu, određuje voditelja i njegovog zamjenika. Brine se za poštivanje propisanih procedura na letjelištu, vodi brigu o sigurnosti letenja, odgovoran je za vođenje dokumentacije na letjelištu i vrši izvješćivanje nadležnih službi o eventualnim ugrožavanjima sigurnosti letenja, incidentima, nezgodama i nesrećama. Upravnik može biti odsutan sa letjelišta u vrijeme aktivnosti, a njegov zamjenik je voditelj letenja koji jednako mora biti upoznat sa procedurama organizacije letenja i izvijestiti upravnika o dnevnim aktivnostima.

Dužnosti voditelja letenja su sljedeće: (*Pravilnik o uvjetima i načinu sticanja, izdavanja, produžavanja i obnavljanja dozvola i ovlaštenja pilota jedrilica, uvjetima i pravilima zračnog jedrenja, Službeni glasnik BiH, broj: 94/14 od 08.12.2014*)

- a) prije početka letenja provjeriti meteorološku situaciju i situaciju na mjestu uzlijetanja, odnosno, kada je predvidivo, i na mjestu slijetanja;
- b) surađivati s nadležnom kontrolom letenja;
- c) odlučiti o početku, prekidu i završetku letenja;
- d) brinuti za red i disciplinu na mjestu uzlijetanja, odnosno, kada je predvidivo, i na mjestu slijetanja;
- e) zabraniti korištenje zrakoplova ili opreme za koju utvrdi da nije ispravna;
- f) zabraniti letenje osobi za koju ocijeni da:

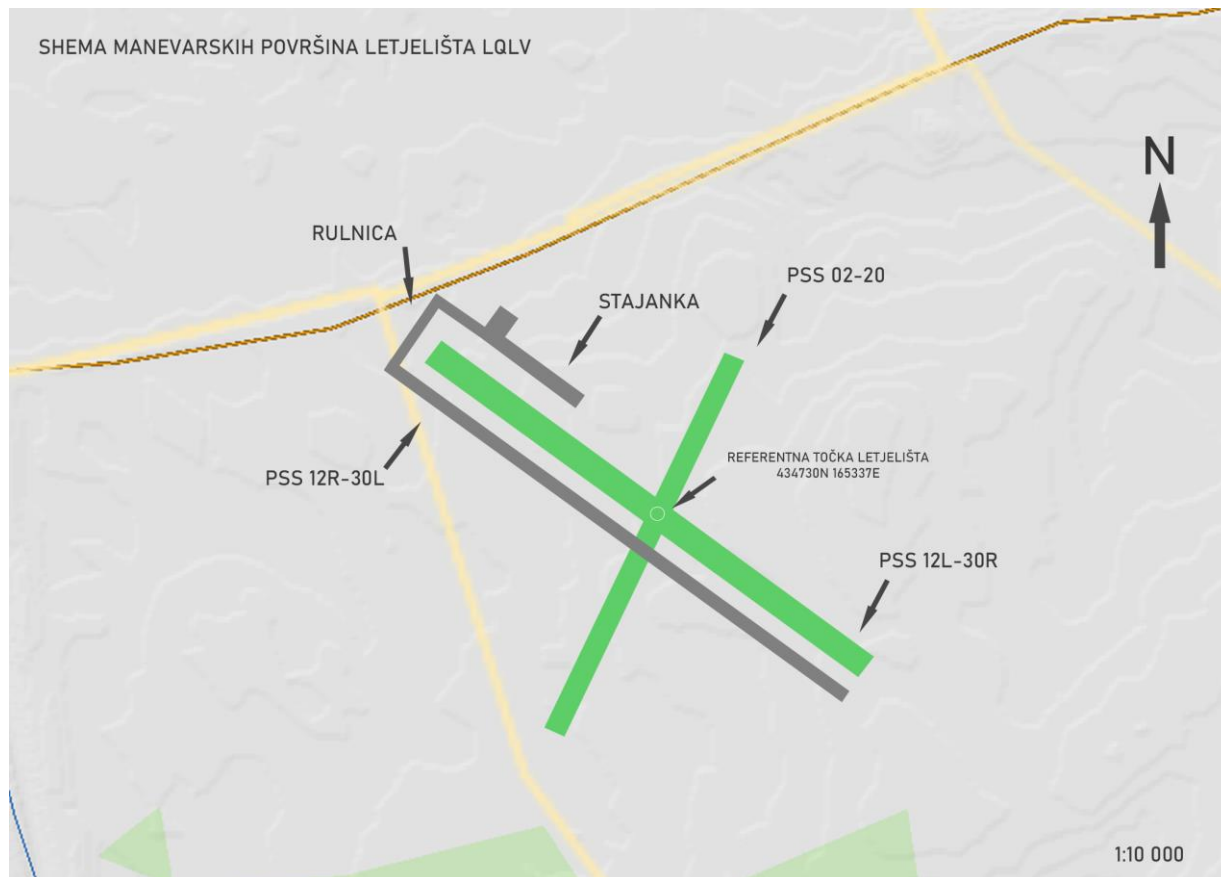
- 1) nije duševno i tjelesno sposobna letjeti;
- 2) da je pod uticajem alkohola, droga ili drugih psihoaktivnih sredstava;
- 3) krši pravila letenja ili na drugi način ugrožava sigurnost letenja.

Sve osobe koje sudjeluju u radu tijekom letenja na letjelištu (pomoćnici, učenici, članovi kluba i drugi) dužni su postupati po propisanim procedurama za korištenje letjelišta i težiti sebe ili druge osobe ne dovoditi u situaciju kršenja propisa i ugrožavanja sigurnosti letenja.

PRILOZI

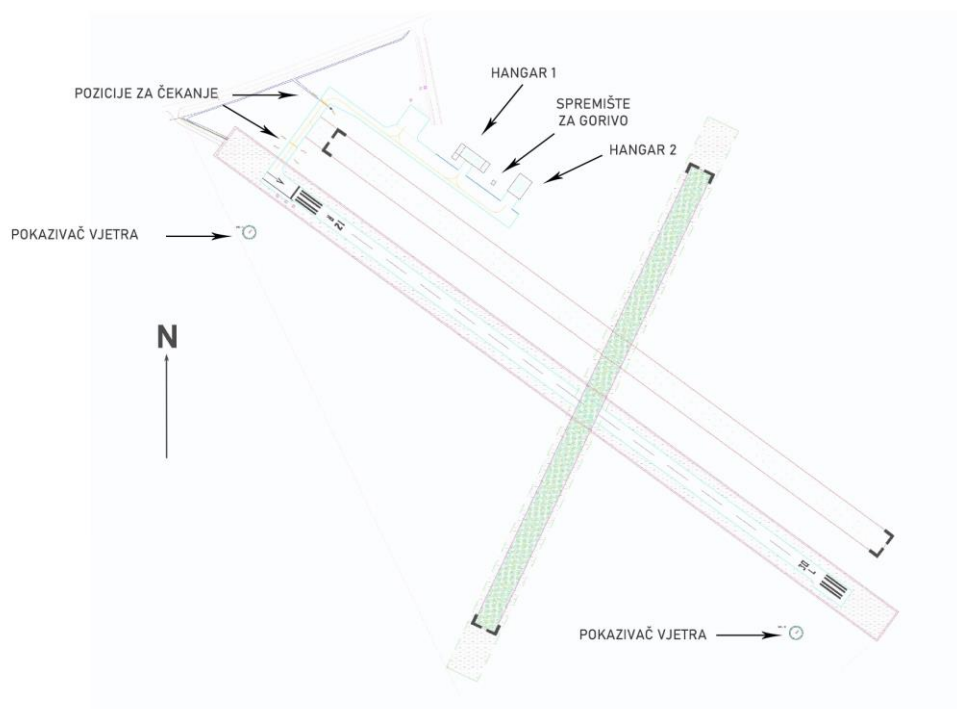
1. Prikaz manevarskih površina sa karakteristikama
2. Objekti i oznake na manevarskim površinama
3. Tablica pragova PSS sa koordinatama
4. Shema školskog kruga za PSS 12-30
5. Shema školskog kruga za PSS 02-20
6. Karta prepreka
7. Tablični prikaz prepreke sa koordinatama
8. Shema starta za letenje avionima i jedrilicama
9. Karta zone letjelišta i način ulaska i odlaska iz zone
10. Karta pilotažnih zona i zona za čekanje
11. Lista izdavanja goriva i maziva
12. Dnevni plan letenja
13. Startna lista jedriličarstvo
14. Startna lista motorno
15. Standardni plan leta (Flight Plan)
16. Plan za vanredne situacije na letjelištu

1. PRIKAZ MANEVARSKIH POVRŠINA NA LETJELIŠTU

2. OBJEKTI I OZNAKE NA MANEVARSKIM POVRŠINAMA

OBJEKTI I OZNAKE NA MANEVARSKIM POVRŠINAMA LQLV

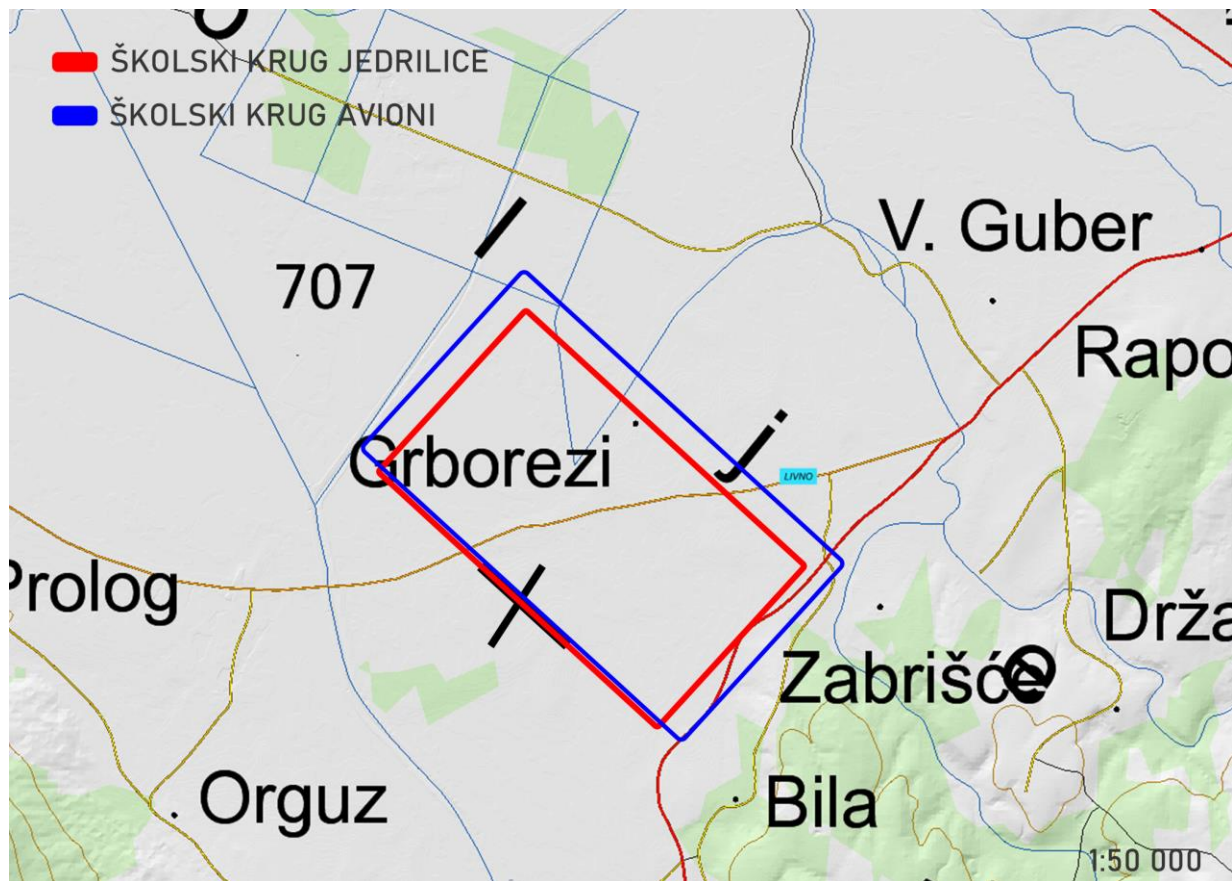
1:10 000

3. TABLICA PRAGOVA PSS SA KOORDINATAMA

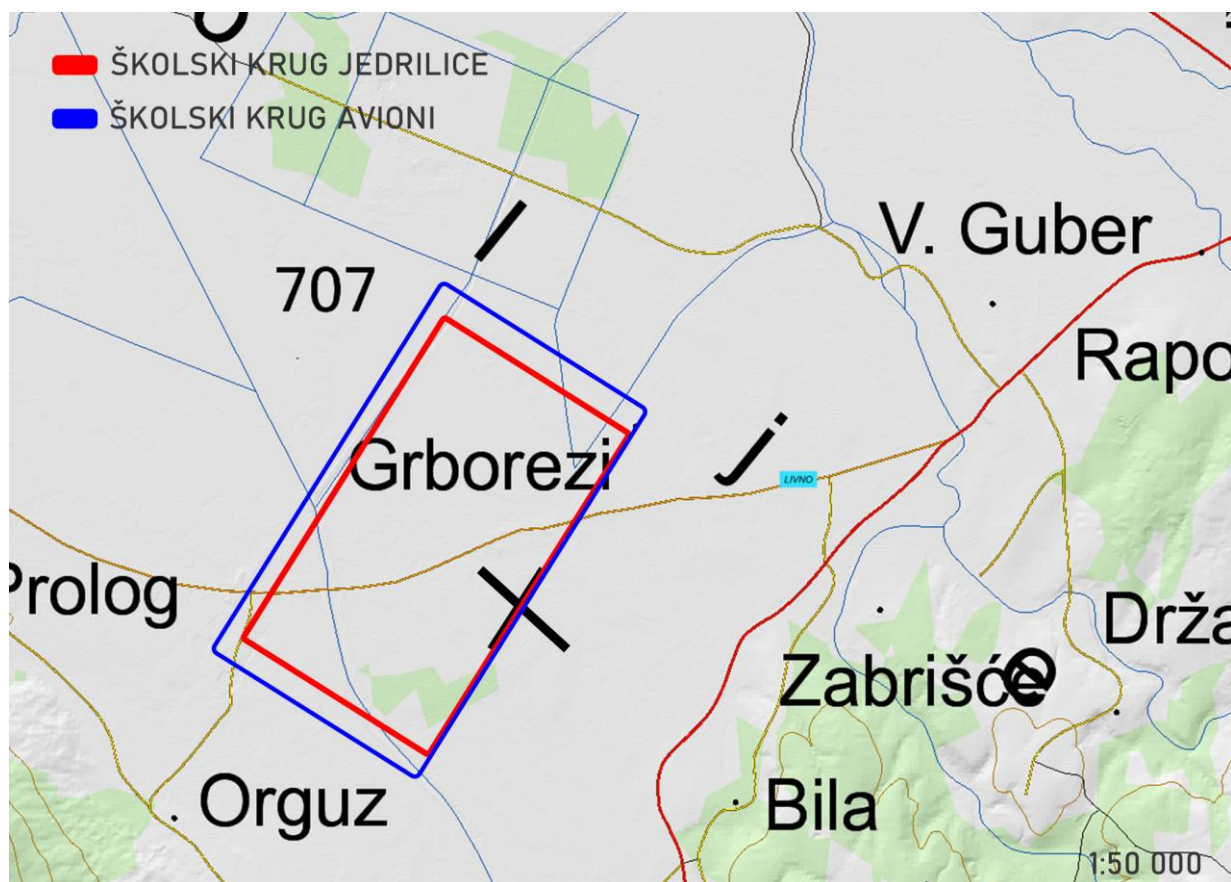
LQLV AD 4.12 RUNWAY PHYSICAL CHARACTERISTICS

<u>R.W.Y. Designator</u>	<u>True BRG</u>	<u>Dimensions of R.W.Y. (M)</u>	<u>Strength (P.C.N) and surface of R.W.Y. and S.W.Y.</u>	<u>THR COORD., R.W.Y. end COORD., THR GND.</u>	<u>THR ELEV and highest ELEV of TDZ of precision APP. R.W.Y.</u>
1	2	3	4	5	6
12R	121°	850 X 18	Strength: up to 7500 KG MTOW Surface:ASPH	434736.83N 0165318.98E NIL NIL	THR 2320 FT TDZ NIL
30L	301°	850 X 18	Strength: up to 7500 KG MTOW Surface:ASPH	434720.82N 0165349.91E NIL NIL	THR 2332 FT TDZ NIL
12L	121°	840 X 30	Strength: up to 5700 KG MTOW Surface:GRASS	434737.63N 0165322.59E NIL NIL	THR 2322 FT TDZ NIL
30R	301°	840 X 30	Strength: up to 5700 KG MTOW Surface:GRASS	434722.57N 0165351.66E NIL NIL	THR 2330 FT TDZ NIL
02	020°	600 X 30	Strength: up to 5700 KG MTOW Surface:GRASS	434719.46N 0165330.70E NIL NIL	THR 2325 FT TDZ NIL
20	200°	600 X 30	Strength: up to 5700 KG MTOW Surface:GRASS	434737.11N 0165341.94E NIL NIL	THR 2325 FT TDZ NIL

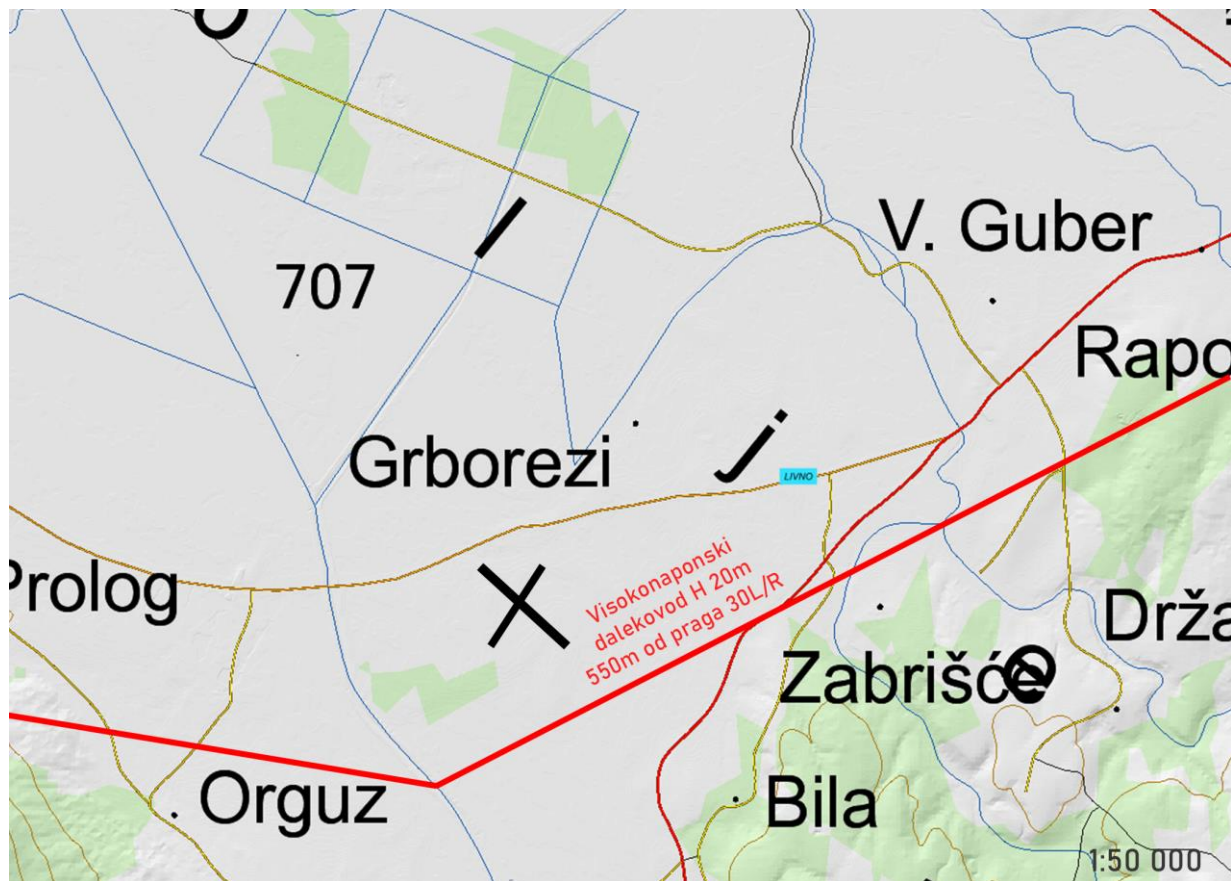
4. ŠKOLSKI KRUG PSS 12-30

5. ŠKOLSKI KRUG PSS 02-20

6. KARTA PREPREKA NA LETJELIŠTU

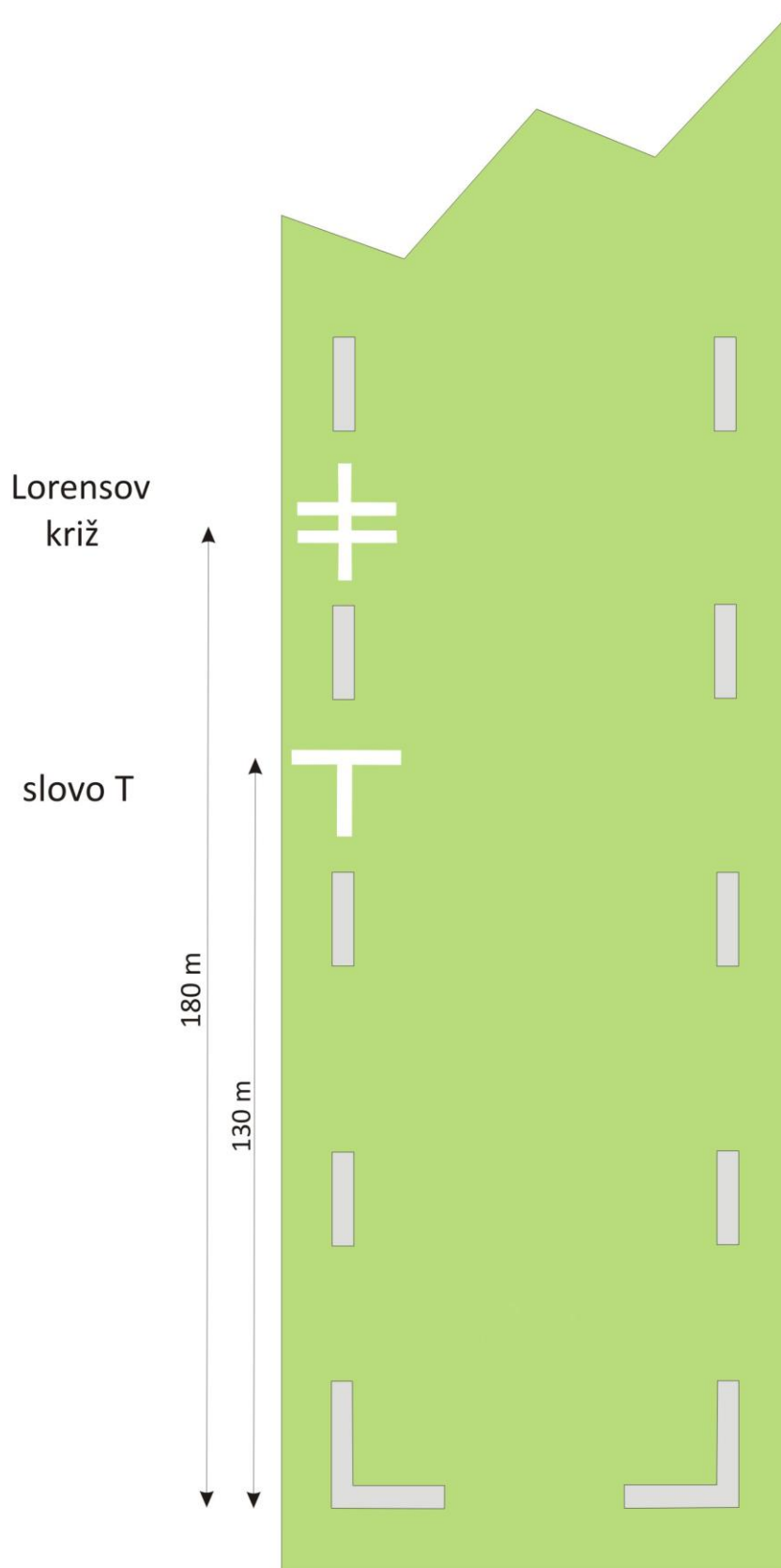

7. TABLIČNI PRIKAZ PREPREKE SA KOORDINATAMA

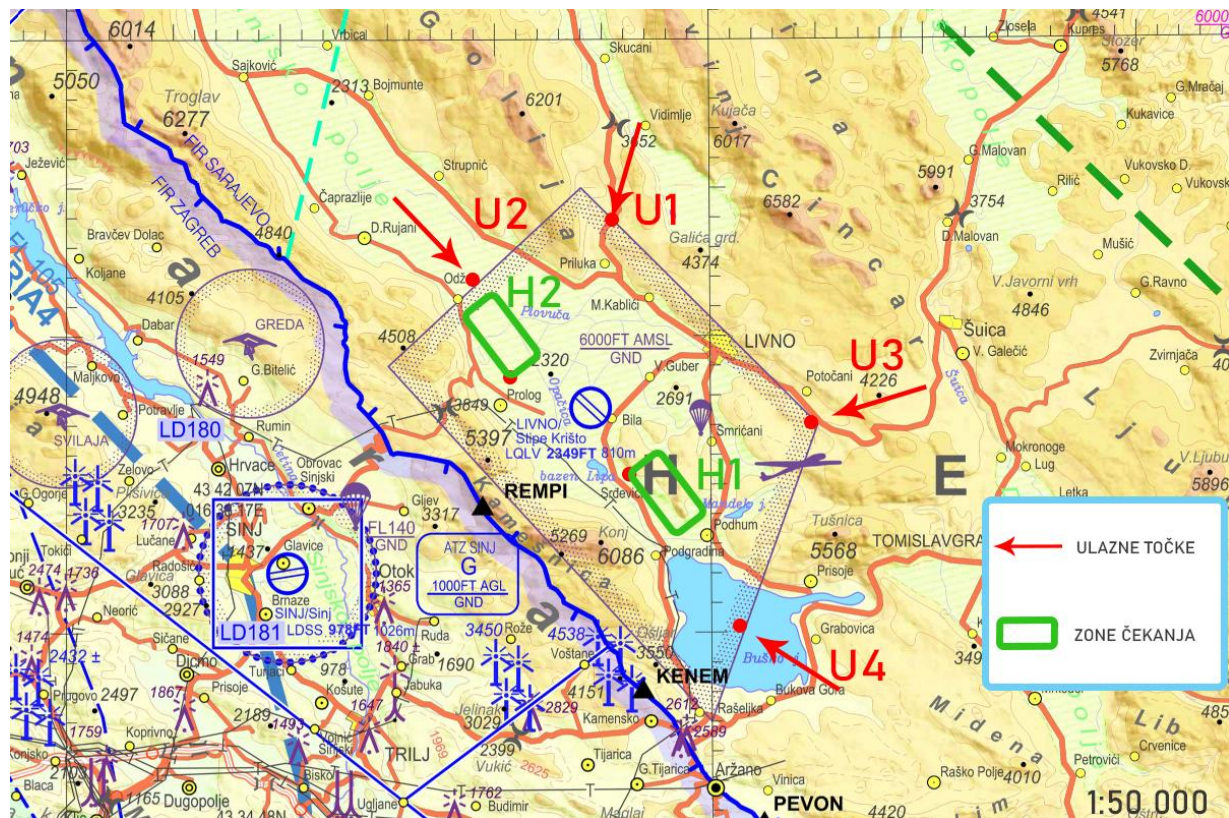
1. OBSTACLES IN AREA 2

Obstacle ID	Obstacle type	Coordinates	ELEV at TOP/HGT	Marking / LGT type / colour	Remarks
1	2	3	4	5	6
NIL	Power lines 550 M SE from RWY THR	434709N 0165409E	Height 20 M AGL	Marked by obstruction markers	NIL

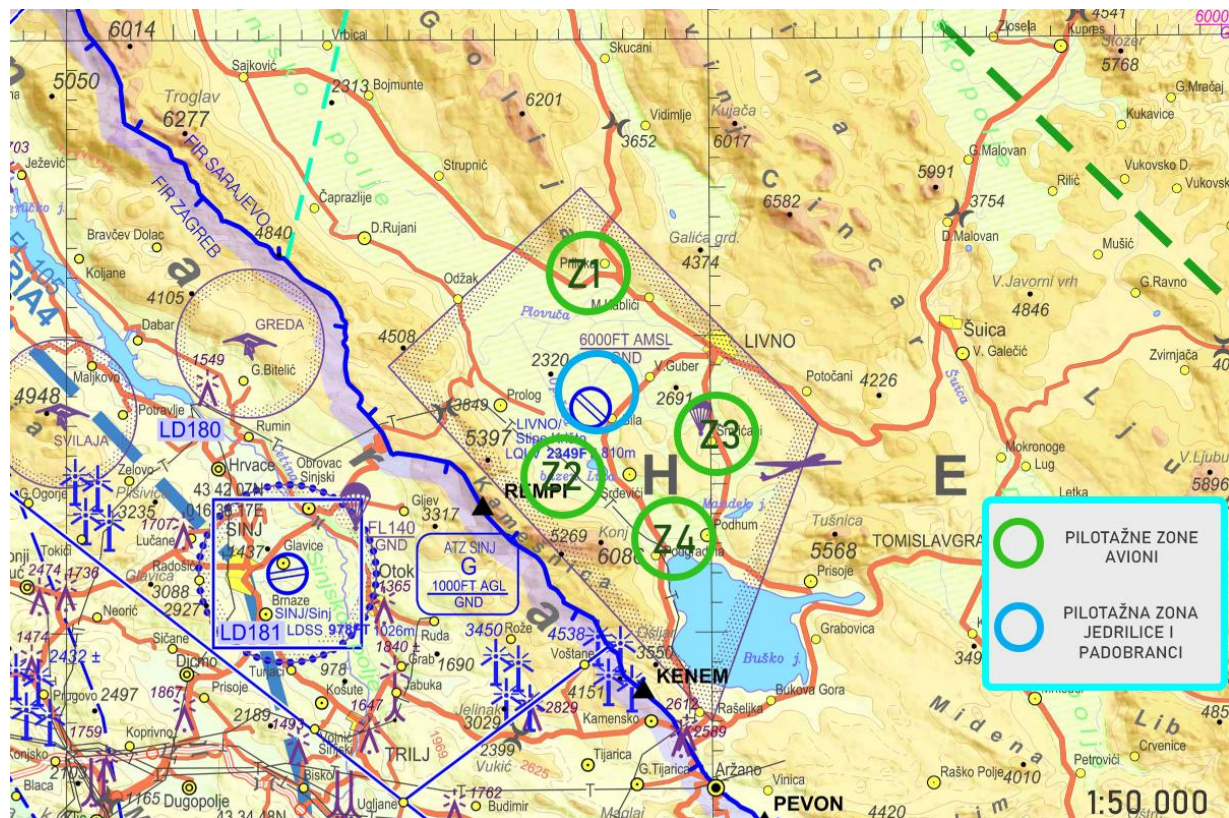
8.

HEMA POSTAVLJANJA STARTA KOD
LETENJA AVIONA I JEDRILICA

9. ULAZNE TOČKE I ZONE ČEKANJA U ZONI LETJELIŠTA

10. PILOTAŽNE ZONE U ZONI LETJELIŠTA

11.

LISTA IZDAVANJA I PRIMANJA GORIVA I MAZIVA

KORISNIK: _____

Red.br	Datum	Avion	Reg.oznaka	Količina	Svrha leta	Potpis Primjedba
			UKUPNO:			

12.

DATUM: _____

AEROKLUB LIVNO

DNEVNI PLAN LETENJA

Dužnost	Ime i prezime	Potpis
Voditelj letenja		
Zamjenik		
Dežurni starta		

[illegible]

Voditelj letenja AK Livno

13.

STARTNA LISTA - JEDRILICARSTVO

AEROKLUB LIVNO

DATUM: _____

Redni br.	Posada	Tip jedril.	Regist.	Poletio	Otkaćio	Sletio	Vrijeme leta	Vrsta leta	Ukupno
1.				:	:	:	:		
2.				:	:	:	:		
3.				:	:	:	:		
4.				:	:	:	:		
5.				:	:	:	:		
6.				:	:	:	:		
7.				:	:	:	:		
8.				:	:	:	:		
9.				:	:	:	:		
10.				:	:	:	:		
11.				:	:	:	:		
12.				:	:	:	:		
13.				:	:	:	:		
14.				:	:	:	:		
15.				:	:	:	:		
16.				:	:	:	:		
17.				:	:	:	:		
18.				:	:	:	:		
19.				:	:	:	:		
20.				:	:	:	:		

ZAKLJUČAK - UKUPNO		
Jedrilica	Letova	Sati
		:
		:
		:
		:
		:

Listu zaključio:

14.

AEROKLUB LIVNO

STARTNA LISTA - MOTORNO LETENJE

DATUM: _____

Redni br.	Posada	Tip aviona	Regist.	Upaljen	Poletio	Sletio	Ugašen	Vrijeme rada na zemlji	Vrijeme leta	Napomena
1.				:	:	:	:	:	:	
2.				:	:	:	:	:	:	
3.				:	:	:	:	:	:	
4.				:	:	:	:	:	:	
5.				:	:	:	:	:	:	
6.				:	:	:	:	:	:	
7.				:	:	:	:	:	:	
8.				:	:	:	:	:	:	
9.				:	:	:	:	:	:	
10.				:	:	:	:	:	:	
11.				:	:	:	:	:	:	
12.				:	:	:	:	:	:	
13.				:	:	:	:	:	:	
14.				:	:	:	:	:	:	
15.				:	:	:	:	:	:	
16.				:	:	:	:	:	:	
17.				:	:	:	:	:	:	
18.				:	:	:	:	:	:	
19.				:	:	:	:	:	:	
20.				:	:	:	:	:	:	

ZAKLJUČAK - UKUPNO			
Avion	Letova	Sati	Vrijeme rada na zemlji
		:	:
		:	:
		:	:
		:	:
		:	:

Listu zaključio:

15.

FLIGHT PLAN									
PRIORITY <<≡ FF →		ADDRESSEE(S) <<≡							
FILING TIME 		ORIGINATOR <<≡							
SPECIFIC IDENTIFICATION OF ADDRESSEE(S) AND/OR ORIGINATOR									
3 MESSAGE TYPE <<≡ (FPL		7 AIRCRAFT IDENTIFICATION -			8 FLIGHT RULES -		TYPE OF FLIGHT <<≡		
9 NUMBER -		TYPE OF AIRCRAFT 		WAKE TURBULENCE CAT /		10 EQUIPMENT - / <<≡			
13 DEPARTURE AERODROME -				TIME <<≡					
15 CRUISING SPEED -		LEVEL 		ROUTE 					
<<≡									
16 DESTINATION AERODROME -			TOTAL EET HR. MIN 		ALTN AERODROME →		2ND ALTN AERODROME → <<≡		
18 OTHER INFORMATION 									
) <<≡									
SUPPLEMENTARY INFORMATION (NOT TO BE TRANSMITTED IN FPL MESSAGES)									
19 ENDURANCE HR MIN - E /			PERSONS ON BOARD → P /				EMERGENCY RADIO → R / UHF VHF ELT		
SURVIVAL EQUIPMENT → S		POLAR / P		DESERT 		MARITIME 		JUNGLE 	
JACKETS → J		LIGHT / L		FLUORES 		UHF 		VHF 	
DINGHIES → D / → → C → <<≡									
AIRCRAFT COLOUR AND MARKINGS A /									
REMARKS → N / <<≡									
PILOT IN COMMAND C /) <<≡									
FILED BY					SPACE RESERVED FOR ADDITIONAL REQUIREMENTS				
Please provide a telephone number so our operators can contact you if needed									

CA48/RAF2919

VER 1.5.3

16. PLAN ZA IZVANREDNE SITUACIJE NA LETJELIŠTU

1.1 OPĆENITO

U vezi sa odredbama Aneksa br. 14., dokument 9137-AN/89, Aneksa br. 17. dok 8973/5, sve međunarodne civilne zrakoplovne organizacije, a koje su potpisnice Aneksa, su obavezne usvojiti Plan za hitne slučajeve sukladno volumenu njihovog zračnog prometa i sporednih djelatnosti. Aero klub "Livno" i letjelište "Stipe Krišto" su također u obvezni usvojiti Plan za hitne slučajeve u skladu sa Članom 38. st. (1) g), Zakona o zrakoplovstvu BiH i Pravilniku o uvjetima i načinu korištenja letjelišta.

1.2. SPECIFIČNE KVALITETE LETJELIŠTA „STIPE KRIŠTO“

Ovaj plan je pripremljen u skladu sa specifičnim uvjetima letjelišta "Stipe Krišto" uzimajući u obzir sljedeće:

- Informacije o zračnom prometu u svojoj zoni u vrijeme letačkih aktivnosti,
- Usluge spašavanja i vatrogasaca,
- Medicinske usluge,
- Osiguranja aerodromskog kompleksa,
- Rukovanje na zemlji sa zrakoplovima.

1.3. RUKOVOĐENJE AKTIVNOSTIMA U HITNIM SLUČAJEVIMA

Prilikom bilo kakve hitne situacije definirane ovim Planom za vanredne situacije, aktivnostima rukovodi odgovorna osoba Aero kluba "Livno", npr. upravnik letačkih djelatnosti ili osoba koju on imenuje. Jedini izuzetak su ilegalni slučajevi protiv civilnog zrakoplovstva.

1.4. PROCEDURE DOBROVOLJNOG I OBAVEZNOG IZVJEŠTAVANJA U IZVANREDNOM SLUČAJU

Obavezno izvještavanje:

Svaka osoba ili organizacija mora izvijestiti BHDCA o svakom događaju u koji je bila uključena, ili mu je prisustvovala, putem sustava obaveznog izvješćivanja o događajima, a za koji postoji sumnja da predstavlja potencijalnu prijetnju ili ugrožavanje sigurnosti. Izvještavanje se mora provesti u najkraćem mogućem roku, a u svakom slučaju najkasnije 72 sata nakon što su postali svjesni događaja na sljedeći način:

- Putem popunjenog obrasca dostupnog na web stranici <http://www.bhdca.gov.ba/index.php/bs/zakoni-i-oblasti/bezbjednost-letenja-safety> dio Obrasci. Popunjeni obrazac poslati na email: safety@bhdca.gov.ba, ili
- Putem telefona na broj +387 51 921 222, ili
- Putem faxes na broj +387 51 921 520, ili
- Putem pošte na adresu V kozarske brigade 18, 78000 Banjaluka.

Osoba koja je sudjelovala u izvanrednom događaju, i ima namjeru poslati izvještaj je dužna obavijestiti voditelja letenja o događaju, koji potom obavještava upravnika letačkih djelatnosti Aerokluba Livno i predsjednika Aerokluba Livno.

Izvještaj su dužni poslati odvojeno (jedan izvještaj ne isključuje slanje drugoga):

- Osoba koja je direktno sudjelovala u događaju i
- Predstavnik Aerokluba Livno (voditelj letenja ili upravnik letačkih djelatnosti ili predsjednik aerokluba).

Ukoliko je izvanredni događaj od hitne važnosti, BHDCA se mora izvjestiti odmah telefonskim putem ili putem emaila, dok se potpuno izvješće mora poslati putem obrasca u roku od najkasnije 72 sata.

Dobrovoljno izvještavanje:

Svaka osoba ili organizacija koja bilo kako sudjeluje u organizaciji zrakoplovnih aktivnosti na letjelištu, a u slučaju bilo kakvog događaja koji je utjecao ili bi mogao utjecati na sigurnost letenja, dužna je izvjestiti BHDCA putem sustava dobrovoljnog izvještavanja. Ukoliko osoba namjerava ispuniti i poslati obrazac, trebala bi izvjestiti voditelja letenja o namjeri slanja kako bi on bio upoznat sa istim.

Obrazac za dobrovoljno izvještavanje se može pronaći na web stranici BHDCA pod dijelom Sigurnost letenja (safety) – Obrasci:

<http://www.bhdca.gov.ba/index.php/bs/zakoni-i-oblasti/bezbjednost-letenja-safety>

KOMUNIKACIJE

2.1. BROJEVI TELEFONA I RADNI KANALI NA LETJELIŠTU

Mobitel	Direktni	Operateri	Kućni	Kanal
063/371896 063/890977 067/1069719	034 243 650	Jozo Čečura Tomislav Matić Edvard Krišto	-	1 (123,50 MHz)

2.2. BROJEVI TELEFONA I RADNI KANALI U AEROKLUBU LIVNO

Mobitel	Direktni	Operateri	Kućni	Kanal
063/371896 063/890977	034 243 650	Jozo Čečura Tomislav Matić	-	1 (123,50 MHz)

PAD / NESREĆA ZRAKOPLOVA NA LETJELIŠTU

3.1 ZNAČENJE

Pojam "Pad / nesreća zrakoplova" smatra se da se pad / nesreća dogodila na letjelištu ili u njegovoj neposrednoj blizini unutar zone označene u kodiranoj mapi letjelišta "Stipe Krišto" i u njegovom neposrednom lokalnom području (u radiusu od 8 km od centra letjelišta).

3.2 PROCEDURA DAVANJA UZBUNE

U slučaju pada / nesreće zrakoplova na letjelištu ili u njegovoj neposrednoj blizini, znak za uzbunu daje rukovoditelj letenja ili voditelj starta, sa sredstvima koja ima na raspolaganju, formacijskim ili priručnim.

3.3 PROCEDURE VODITELJA LETENJA

1. Uključuje alarm (sirene) ukoliko postoje;
2. Telefonom ili radio vezom obavještava vatrogasne i jedinice za spašavanje o slijedećem:
 - mjestu nesreće
 - tipu zrakoplova
 - vremenu nesreće
3. Donosi odluku o prekidu letenja na letjelištu i preusmjeravanju letova na druge aerodrome i letjelišta;
4. Voditelj letenja prosljeđuje dodatne informacije, ako se radi o zrakoplovu koji se bazira na letjelištu "Stipe Krišto" koje dobiva iz drugih izvora (ili vojnog operativnog centra ako se radi o vojnom avionu):
 - broj putnika i članova posade
 - količini goriva u zrakoplovu,
 - naziv vlasnika ili korisnika zrakoplova, ako mu je poznat,
 - tipu zrakoplova (avion, jedrilica UL, helikopter, i sl.)
 - opasnim pošiljkama - količina i lokacija,
 - prilaznim putovima do mjesta nesreće
5. U slučaju pada vojnog zrakoplova obavještava i alarmira najbližu postrojbu OSBIH.
6. Telefonom ili radio vezom šalje inicijalne informacije drugim službama i to slijedećim:
 - RCC operativnom centru;
 - medicinskom osoblju u službi u Domu zdravlja Livno, koji odmah obavještavaju Županijsku bolnicu u Livnu;
 - obavještava vatrogasne postrojbe;

- postrojbu Državne granične službe na graničnom prijelazu Kamensko, koji odmah obavještavaju Županijsko i Federalno ministarstvo unutarnjih poslova.

Lokacija mjesta nesreće se objašnjava uporabom kodirane mape.

7. Naređuje zatvaranje određenih ruta za kretanje motornih vozila (na primjer područja manevriranja, piste, itd.) ili ograničava kretanje na ovim rutama do minimuma kako bi se spriječilo uništavanje dokaza potrebnih za istraživanje uzroka pada / nesreće zrakoplova.

8. Voditelj letenja ostaje u stalnom kontaktu sa zapovjednim časnikom vatrogasne postrojbe i zapovjednikom operacija.

9. Sačinjava zabilješke na posebnom formularu od početka do kraja pada / nesreće zrakoplova.

3.4. PROCEDURE DAVANJA UZBUNE

U slučaju pada / nesreće zrakoplova u zoni aerodroma, alarm oglašava voditelj letenja ili osoba koju on odredi.

Voditelj letenja također telefonira BHDCA i BHANSA i obavještava ih o padu zrakoplova. Nakon toga pismenim formularom u zadanom roku izvešćuje nadležne službe.

PAD / NESREĆA ZRAKOPLOVA VAN LETJELIŠTA

4.1. ZNAČENJA

Pad / nesreća zrakoplova se smatra ako se pad / nesreća dogodila van zone letjelišta (izvan kruga u kodiranoj mapi). U takvim slučajevima BHDCA i BHANSA preuzimaju kontrolu nad operacijom.

Članovi Aero kluba će sudjelovati u operaciji u opsegu u kojem to od njih budu zahtijevali predstavnici BHDCA i BHANSA.

4.2. PROCEDURE DAVANJA UZBUNE

U slučaju pada / nesreće zrakoplova van zone aerodroma, alarm oglašava vođitelj letenja ili osoba koju on odredi.

Voditelj letenja također telefonira BHDCA i BHANSA i obavještava ih o padu zrakoplova. Nakon toga pismenim formularom u zadanom roku izvešćuje nadležne službe.

POTPUNA UZBUNA

5.1. ZNAČENJA

Potpuna uzbuna se objavljuje kada se sumnja da zrakoplov koji se približava letjelištu ima problema koji mogu prouzrokovati pad / nesreću zrakoplova / incident.

5.2. DUŽNOSTI VODITELJA LETENJA

Obavještava sve službe o potpunoj uzbuni.

Definira lokaciju u blizini piste za vatrogasnu postrojbu osiguravajući podatke o:

- Tipu zrakoplova;
- Tipu uzbune (razlogu prinudnog slijetanja);
- Količini goriva i zapaljivih materija u zrakoplovu, ako je poznato;
- Broju putnika i posade, sa podacima o specijalnim putnicima (na primjer gluhim, slijepim i nepokretnim osobama);
- Tipu pošiljke;
- Procjenama o vremenu slijetanja, touchdown;
- Zrakoplovnoj liniji;
- Opasnim pošiljkama u odjeljku za prtljagu, njegovoj lokaciji i količini.

PRISILNO SLIJETANJE NA LETJELIŠTE

6.1. ZNAČENJE

Prisilno slijetanje se objavljuje ako se za zrakoplov koji prilazi sumnja da ima manji problem koji može utjecati na sigurno slijetanje.

6.2. DUŽNOSTI VODITELJA LETENJA

Obavještava vatrogasnu i spasilačku postrojbu da budu spremne da priđu zrakoplovu na zahtjev pilota ili ovlaštenog osoblja, osiguravajući im podatke o:

- Tipu zrakoplova;
- Prirodi problema na zrakoplovu;
- Količini goriva i zapaljivih materijala u zrakoplovu;
- Broju putnika i članova posade, uključujući specijalne putnike kao npr. slijepe, gluhe, nepokretne itd.;
- Tipu pošiljke i njenoj količini;
- Pisti koja će se koristiti;
- Procijenjenom vremenu slijetanja;
- Količini i lokaciji opasnih pošiljki u zrakoplovu.

6.3. DUŽNOSTI OSTALIH SLUŽBI

Ostale službe i osobe zadužene za provođenje ovog plana su na čekanju (nazočnost na aerodromu i pripreme za djelovanje kako je propisano u Odjeljku 3.3). Oni započinju akciju ako ih pozove voditelj letenja ili osoba koju on odredi.

POŽAR U ZGRADI

7.1. ZNAČENJE

Ovaj plan uključuje samo zgradu, zbog velikog broja ljudi, za koje je aeroklub posebno odgovoran.

Civilne vatrogasne postrojbe će reagirati i ako su požarom zahvaćene i zgrade u blizini aerodroma.

7.2. DUŽNOSTI CIVILNE VATROGASNE POSTROJBE (VP)

1. VP će provoditi sve operacije gašenja požara u skladu sa procedurama za suzbijanje požara.
2. Surađuju sa službenicima službi rukovanja na zemlji prilikom hitne evakuacije svih ljudi iz zgrade na sigurnu udaljenost,
3. U slučaju da je u požaru zgrada i da su zrakoplovi parkirani u neposrednoj blizini zgrade, zrakoplov se moraju brzo pomaknuti na sigurnu udaljenost. Takav zahtjev upućuje zapovjednik VP Odjeljenju za rukovođenje na zemlji, voditelju letenja i predstavnicima vlasnika zrakoplova.
4. Operacije spašavanja uključuju VP koje dolaze na poziv voditelja letenja.

NEZAKONITA DJELA PROTIV CIVILNOG ZRAKOPLOVSTVA (OTMICA, SABOTAŽA, ANONIMNE DOJAVE)

8.1. ZNAČENJE

Detaljna procedura u slučaju nezakonitih djela protiv civilnog zrakoplovstva (sabotaža, otmica, anonimne dojave) je opisana u ICAO Priručniku za zaštitu u slučaju nezakonitih djela protiv civilnog zrakoplovstva.

Sve akcije u slučaju nezakonitih djela protiv civilnog zrakoplovstva se provode od strane relevantnog Ministarstva unutarnjih poslova u skladu sa njihovim specijalnim planovima. Sve institucije Aero kluba moraju poštivati njihove zapovjedi. Sve aktivnosti se koordiniraju sa MUP i Područnim uredom Državne granične službe.

8.2. PARKIRANJE ZRAKOPLOVA

Zrakoplovi kojima se prijeti sabotažom, otmicom ili anonimnom dojavom moraju biti parkirani na izoliranom parkingu u skladu sa odredbama Aneksa 14. U sva tri slučaja najvažniji zadatak je evakuirati i spasiti putnike.

8.3. PROCEDURA U SLUČAJU ANONIMNE DOJAVE

Službenik koji zaprimi anonimnu dojavu mora pokušati dobiti što više podataka.

Nakon zaprimanja anonimne dojave, službenik je obavezan najprije obavijestiti voditelja letenja, a zatim i najbližu Policijsku postaju.

Službenik obavještava voditelja letenja, koji informaciju prosljeđuje pilotu (ako je potrebno).

8.3.1. Akcije voditelja letenja

1. Obavještava kontrolu zračnog prometa - ATC
2. Obavještava vatrogasnu postrojbu u TVJ Livno i DVD Sv. Ana Lištani
3. Obavještava medicinsku službu u Domu zdravlja Livno
4. Obavještava vlasnika, odnosno korisnika o nastaloj situaciji

8.4. AKCIJE SLUŽBI I SLUŽBENIKA U SLUČAJU ANONIMNE DOJAVE ZA ZRAKOPLOV U ZRAKU

Ako je zrakoplov u zraku, procedura je jednaka kao i u prethodnim stavkama (8.3., 8.3.1., 8.3.2.) osim što se zrakoplov ne preparkirava na označenu poziciju.

Nakon slijetanja, voditelj letenja izdaje zapovijed pilotu da zrakoplov parkira na kraju piste.

Voditelj letenja organizira prijevoz putnika autobusom do zgrade (ulaza), ukoliko ima putnika u zrakoplovu.

Provjeru zrakoplova organiziraju nadležne službe u skladu sa definiranim procedurama.

Sukladno procjenama rukovoditelja operacije, provjeravaju se putnici iz zrakoplova.

SLUČAJEVI SA OPASNIM MATERIJAMA

U opasne materije, sukladno važećim propisima prema standardnoj ICAO proceduri se ubrajaju:

- eksplozivi,
- zapaljivi plinovi pod pritiskom,
- zapaljive tekućine i čvrste tvari,
- snažni oksidatori,
- radio aktivni materijali,
- korozivni agensi,
- zarazni agensi.

U ove slučajeve također spadaju udesi sa ovim materijalima, ako zrakoplov prevozi ove materije ili ako su skladišteni na aerodromu.

9.1. POSTUPCI SA OPASNIM MATERIJAMA

9.1.1. Postupci sa radioaktivnim materijalima

U slučaju dolaska ili boravka radioaktivnog materijala na letjelištu "Stipe Krišto" voditelj letenja poduzima slijedeće radnje:

- informira najbliži odjel za nuklearnu energiju;
- ograničava kontakt sa ovim materijalima;
- identificira i izolira kontaminirana mjesta;
- obavještava sve u blizini tih mjesta da ne koriste vodu i hranu u blizini tih mjesta;
- obavještava ekipu za dekontaminaciju.

9.1.2. Postupci sa eksplozivnim materijama

U slučaju eksplozivnih materija na aerodromu potrebno je o tome odmah obavijestiti i alarmirati najbližu postrojbu specijalne policije ili vojnu postrojbu.

9.1.3. Postupci sa zapaljivim materijama

U slučaju situacije sa zapaljivim materijama potrebno je te materije, ukoliko se nalaze u zrakoplovu, izolirati na posebno mjesto, dalje od upravne zgrade i benzinskog skladišta. Nakon toga osigurati zrakoplova i materije, te pozvati nadležnu vatrogasnu postrojbu, koja će dalje postupiti po planu aktivnosti za takve slučajeve.

9.1.4. Postupci sa zaraznim stvarima

U slučaju dospjeća takvih materija na aerodrom potrebno je odmah izolirati zrakoplov, koji nosi te materije kao i te materije, na posebnom mjestu na aerodromu.

Nakon toga pozvati nadležnu službu Doma zdravlja Livno, koja će postupiti dalje po planu za takve situacije.

POSTUPCI U SLUČAJU ELEMENTARNE (PRIRODNE) NEPOGODE

Pod elementarnim nepogodama u smislu ovog Plana se podrazumijevaju oluje, poplave i potresi.

10.1. POSTUPCI U SLUČAJU OLUJE

U slučaju nailaska oluje iznad područja letjelišta voditelj letenja ili dežurni starta treba uraditi slijedeće:

- izvrši procjenu predstojećeg vremena do nailaska oluje,
- odmah zatvoriti aerodrom, osigurati sve zrakoplove na stajanci, da se uvezu u hangar (ako ima mjesta) ili da se propisno lengerišu (ako nema mjesta u hangaru),
- zatvoriti hangar,
- sve zrakoplove, koji se u tom momentu zadese u zraku uputiti na najbliže alternativne aerodrome,
- zatvoriti sve prozore o vrata na aerodromskoj zgradi,
- osigurati ostala sredstva na aerodromu.

10.2. POSTUPCI U SLUČAJU POPLAVE

U slučaju nailaska elementarne pojave poplave na aerodrom potrebno je uraditi slijedeće radnje:

- obavijestiti nadležnu službu Civilne zaštite o nastupajućoj opasnosti,
- objaviti da je aerodrom zatvoren zbog elementarne nepogode poplave,
- izvršiti premještanje svih prenosivih stvari, manjih gabarita u više katove aerodromske zgrade,
- odrediti smjene za slučaj dežurstva na aerodromu,
- biti u stalnim kontaktima sa nadležnim službama Civilne zaštite.

10.3. POSTUPCI U SLUČAJU POTRESA

U slučaju potresa u području aerodroma sve aktivnosti će se odvijati u suglasnosti sa nadležnim službama Civilne zaštite, te pod njihovim stručnim nadzorom.

U slučaju potresa voditelj letenja treba uraditi i slijedeće:

- objaviti da je aerodrom zatvoren,
- izvršiti procjenu eventualnih šteta na infrastrukturi aerodroma i letjelicama,
- raditi na tome da se što prije aerodrom stavi u funkciju.

NAČIN TESTIRANJA PLANA ZA VANREDNE SITUACIJE

Plan za vanredne situacije na letjelištu se testira jednom godišnje u obliku vježbe i uključuje angažiranje svih službi koje su navedene u planu.

Cilj vježbe je testiranje pouzdanosti komunikacija i brzine reakcije od početka simuliranog vanrednog događaja, uzbunjivanja nadležnih službi do djelovanja na terenu.

Za simulaciju će se koristiti zrakoplov Aerokluba Livno ili rastavljena jedrilica koja simulira pad zrakoplova i članovi aerokluba kao eventualno ozlijeđena posada.

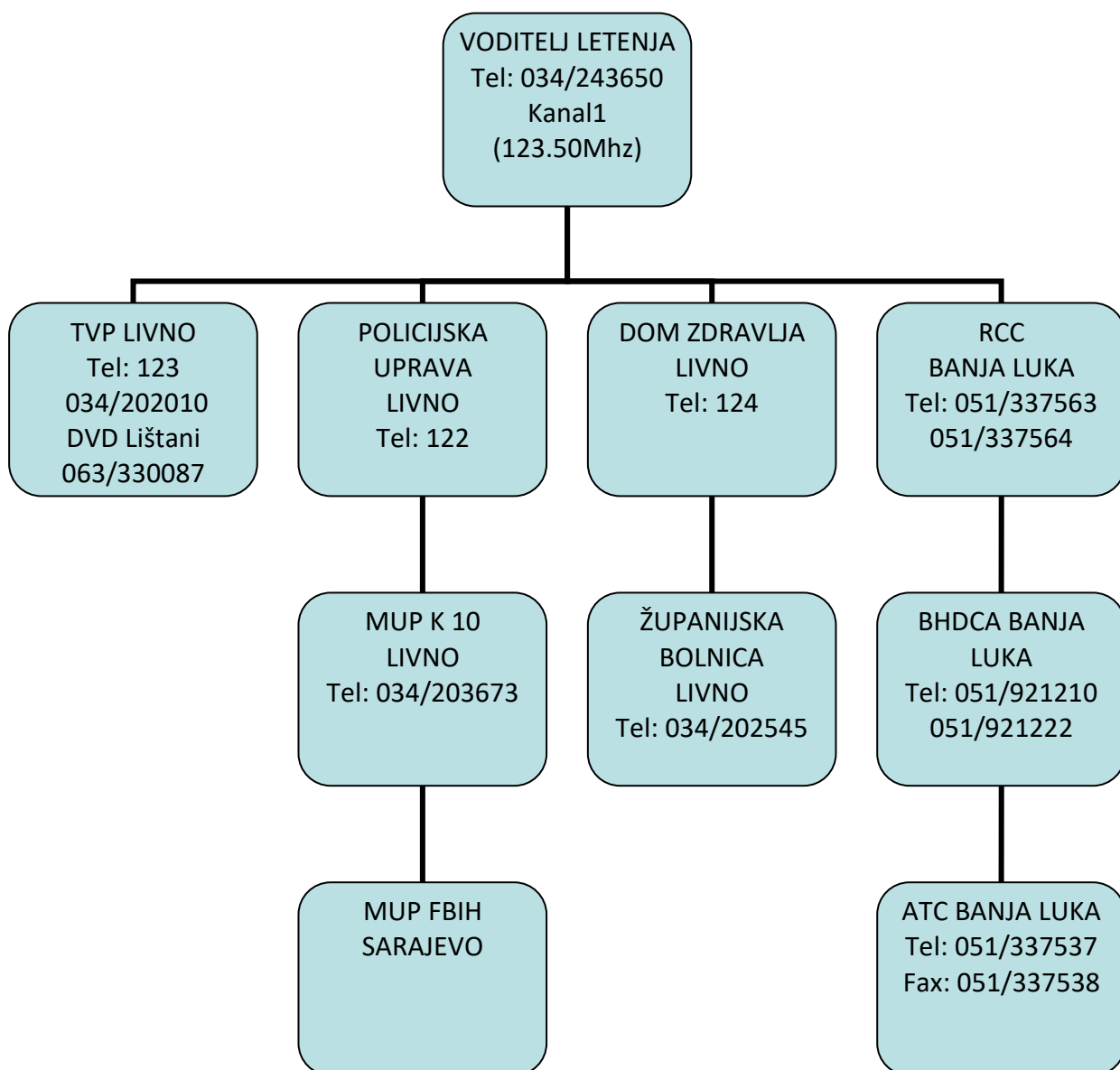
Prije početka vježbe potrebno je napraviti skupni briefing svih službi i ustanoviti njihove zadatke i ciljeve.

Na kraju simulacije, vježbu završiti sa zaključnim briefingom gdje će se analizirati učinak i eventualne manjkavosti sustava.

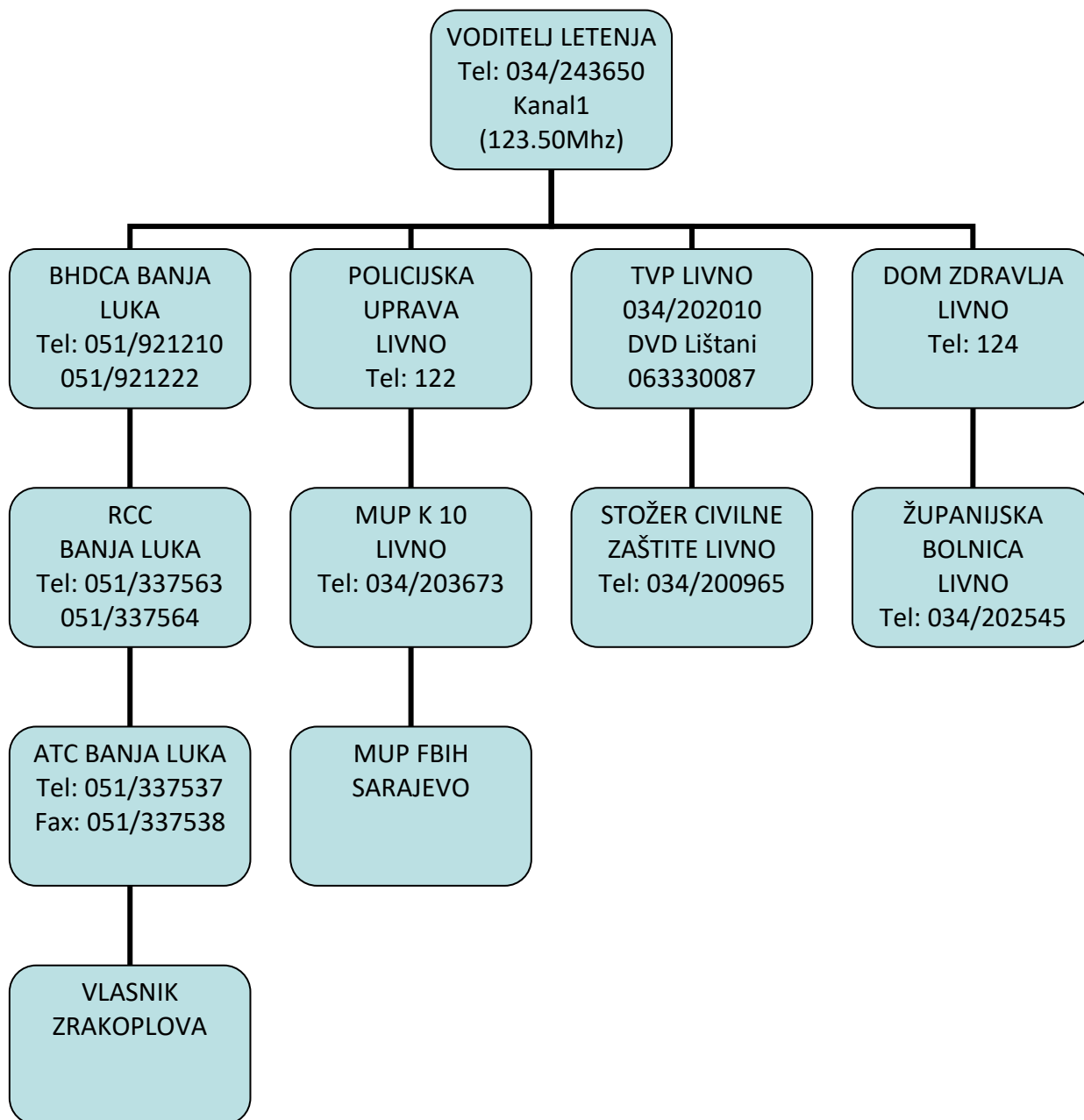
Ukoliko ima potrebe, temeljem iskustva, izmjeniti postupke u Planu za vanredne situacije i iste dostaviti u BHDCA na odobrenje.

PRILOZI

KARTA INFORMIRANJA - PAD / NESREĆA ZRAKOPLOVA NA AERODROMU

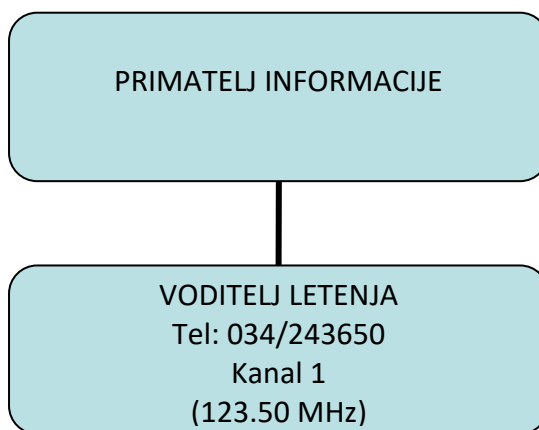

KARTA INFORMIRANJA - PAD / NESREĆA ZRAKOPLOVA VAN PODRUČJA AERODROMA

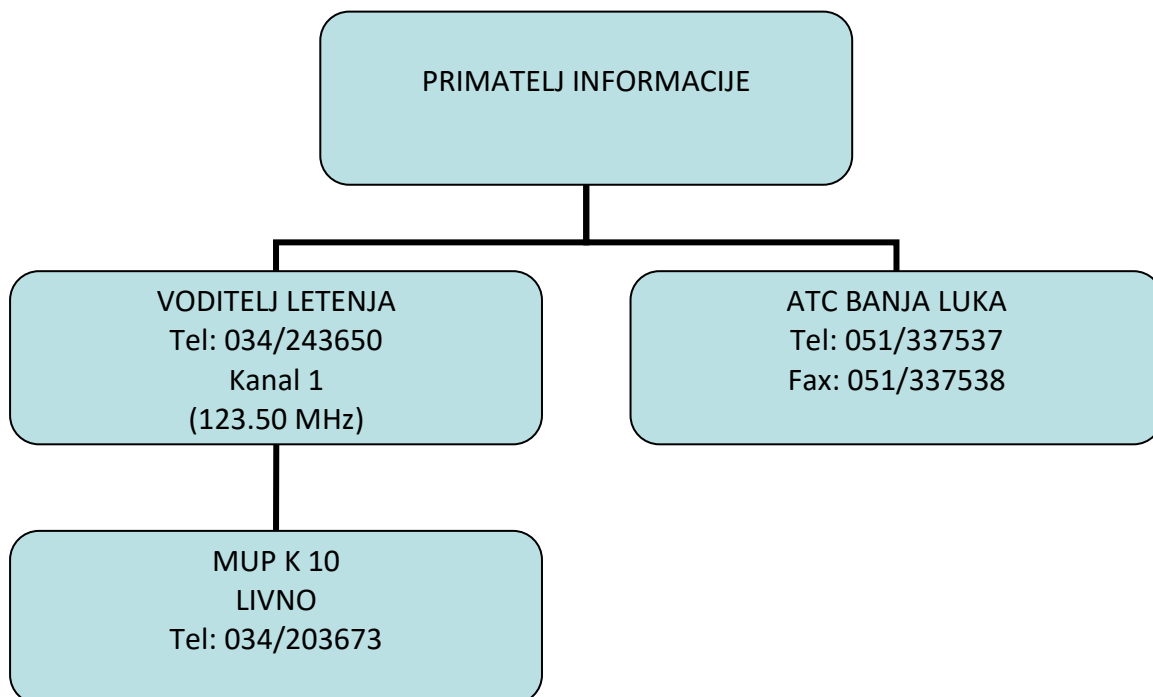

KARTA INFORMIRANJA – NEZAKONITA DJELA PROTIV CIVILNOG ZRAKOPLOVSTVA

1. KRUG

2. KRUG

**POPIS PRIMATELJA/KORISNIKA PLANA ZA VANREDNE SITUACIJE
NA LETJELIŠTU „STIPE KRIŠTO“**

1. Aero klub "LIVNO" Livno
2. Teritorijalna vatrogasna postrojba Livno
3. DVD Sv. Ana Lištani
4. Dom zdravlja Livno
5. Županijska bolnica "Fra Mihovil Sučić" Livno
6. Županijsko ministarstvo unutarnjih poslova K10 Livno
7. MUP K10, Policijska uprava I Livno
8. BHDCA
9. Vlasnici zrakoplova koji baziraju na letjelištu "Stipe Krišto"
10. Općinski stožer Civilne zaštite Livno
11. BHANSA – RCC BiH